

NL

NL

NL

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 8.10.2008
COM(2008) 614 definitief

2008/0196 (COD)

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

betreffende consumentenrechten

{SEC(2008) 2544}

{SEC(2008) 2545}

{SEC(2008) 2547}

TOELICHTING

1. ACHTERGROND VAN HET VOORSTEL

- **Motivering en doel van het voorstel**

Het voorstel is een van de resultaten van de herziening van het consumentenacquis, die een aantal richtlijnen op het gebied van consumentenbescherming bestrijkt.

Deze herziening is gestart in 2004, met het doel het bestaande regelgevende kader te vereenvoudigen en te completeren. Het overkoepelende doel van deze herziening is een echte interne markt voor "business-to-consumer"-handel (b2c) tot stand te brengen en daarbij, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel, het juiste evenwicht te vinden tussen een hoog beschermingsniveau voor de consument en het concurrentievermogen van het bedrijfsleven.

De richtlijnen die momenteel herzien worden, bevatten minimumclausules betreffende harmonisatie, hetgeen betekent dat de lidstaten ook striktere regels inzake consumentenbescherming kunnen handhaven of invoeren. De lidstaten hebben uitvoerig gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Dit heeft geleid tot een versnipperd regelgevend kader in de Gemeenschap, hetgeen aanzienlijke nalevingskosten veroorzaakt voor bedrijven die grensoverschrijdend handel willen drijven.

De collisieregels zoals die bijvoorbeeld zijn opgenomen in de Verordening inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst ("Rome I") bieden geen oplossing voor dit probleem. Volgens Rome I kunnen consumenten die een overeenkomst aangaan met een buitenlandse handelaar daardoor niet de bescherming verliezen die zij genieten op grond van bepalingen waarvan niet bij overeenkomst kan worden afgeweken van hun eigen land.

Voor de interne markt heeft deze versnippering tot gevolg dat bedrijven minder geneigd zijn om grensoverschrijdend aan consumenten te verkopen, wat weer in het nadeel van de consumenten is. Als consumenten niet in staat zijn om gebruik te maken van concurrerende grensoverschrijdende aanbiedingen, profiteren zij niet volledig van de voordelen van de interne markt, in termen van meer keuze en lagere prijzen.

Het blijkt dat de consument weinig vertrouwen heeft in grensoverschrijdende handel. Een van de redenen van dit verschijnsel is de versnippering van het consumentenacquis. De versnippering en het variabele niveau van consumentenbescherming bemoeilijken pan-Europese voorlichtingscampagnes over de rechten van consumenten en de toepassing van mechanismen voor alternatieve geschillenbeslechting.

Het doel van het voorstel is bij te dragen tot het beter functioneren van de b2c-interne markt door vertrouwen van de consument in de interne markt te versterken en de terughoudendheid van het bedrijfsleven inzake grensoverschrijdende handel te verminderen. Dit algemene doel moet bereikt worden door de versnippering aan te pakken, het regelgevend kader te stroomlijnen en consumenten een hoog gemeenschappelijk niveau van consumentenbescherming te bieden, alsmede adequate informatie over hun rechten en hoe zij daar gebruik van kunnen maken. Met het oog daarop zal de Commissie een proces op gang brengen om vast te stellen wat de meest geëigende manier is om consumenten op het verkooppunt te informeren over hun grondrechten.

- **Algemene context**

De naleving van het versnipperde consumentenacquis brengt voor het bedrijfsleven aanzienlijke kosten met zich. Uit onderzoeken is gebleken dat voor de meeste handelaren deze nalevingskosten een belangrijke barrière vormen voor grensoverschrijdende handel en hen ervan weerhouden om grensoverschrijdend te verkopen, in het bijzonder aan consumenten in kleinere lidstaten. Wanneer geen wetgevende initiatieven op communautair niveau worden genomen, zullen deze kosten verder worden doorgegeven aan consumenten in de vorm van hogere prijzen; in het ongunstigste geval zullen bedrijven blijven weigeren om grensoverschrijdend te verkopen of consumenten geografisch discrimineren op basis van het land waar zij wonen.

Het Europees Parlement heeft in zijn resolutie van 16 juli 2007 aanbevolen wetgevende actie te ondernemen en een voorkeur geuit voor goedkeuring van een instrument in de vorm van een horizontale richtlijn gebaseerd op volledige doelgerichte harmonisatie.

In haar mededeling "Een interne markt voor het Europa van de 21ste eeuw" van 20 november 2007 verklaarde de Commissie dat de interne markt betere resultaten en tastbare voordelen moet opleveren voor consumenten en kmo's.

- **Bestaande bepalingen op het door het voorstel bestreken gebied**

Het voorstel is gericht op herziening van Richtlijn 85/577/EEG betreffende buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten, Richtlijn 93/13/EEG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, Richtlijn 97/7/EG betreffende op afstand gesloten overeenkomsten, en Richtlijn 1999/44/EG betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen. Deze vier richtlijnen regelen de contractuele rechten van consumenten.

Het voorstel combineert deze vier richtlijnen in één enkel horizontaal instrument dat de gemeenschappelijke aspecten op systematische wijze regelt, de bestaande regels vereenvoudigt en bijwerkt, inconsistenties wegneemt en hiaten opvult.

Het voorstel volgt niet dezelfde minimumharmonisatiebenadering als de vier bestaande richtlijnen (d.w.z. lidstaten kunnen striktere nationale regels handhaven of invoeren dan die in de richtlijnen); in plaats daarvan is gekozen voor een benadering van volledige harmonisatie (d.w.z. lidstaten mogen geen bepalingen handhaven of invoeren die afwijken van die van de richtlijn).

- **Samenhang met andere beleidsgebieden en doelstellingen van de Unie**

Richtlijn 2005/29/EG betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt bevat enkele basisvoorschriften inzake informatieverstrekking waaraan handelaren moeten voldoen voordat er een overeenkomst kan worden gesloten. Ook de Richtlijnen 85/577/EEG, 97/7/EG en 99/44/EEG bevatten enkele voorschriften betreffende informatie. Overeenkomstig de algemene doelstelling van betere regelgeving zorgt het voorstel voor consistentie tussen deze verschillende richtlijnen en regelt het de juridische gevolgen van niet-naleving van dergelijke voorschriften.

Het doel van het voorstel is een hoog niveau van consumentenbescherming in consumentenovereenkomsten te bereiken. Het voorstel is dan ook in overeenstemming met de grondrechten, met name met artikel 38 van het Handvest van de Grondrechten

van de Europese Unie.

Het voorstel sluit ook aan bij de grondbeginselen van het EG-Verdrag, zoals het vrije verkeer van goederen en de vrijheid van dienstverlening, die niet beperkt zullen worden door striktere nationale regels op het door de richtlijn geharmoniseerde terrein, behalve wat betreft de noodzakelijke en evenredige maatregelen die lidstaten eventueel kunnen nemen om redenen van openbaar beleid, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van het milieu, overeenkomstig het Gemeenschapsrecht.

2. RAADPLEGING VAN BELANGHEBBENDE PARTIJEN EN EFFECTBEOORDELING

• Raadpleging van belanghebbende partijen

Wijze van raadpleging, belangrijkste geraadpleegde sectoren en algemeen profiel van de respondenten

De Commissie heeft op 8 februari 2007 het Groenboek over de herziening van het consumentenacquis goedgekeurd, waarin de initiële bevindingen van de Commissie worden samengevat; dit groenboek gaf de aanzet tot een openbare raadpleging over met name de thema's die in alle vier genoemde richtlijnen aan de orde komen (m.a.w. de horizontale kwesties).

Het groenboek leidde tot reacties van een grote verscheidenheid van betrokken partijen, waaronder vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en van de consumenten, het Europees Parlement, de lidstaten, en academici en juristen.

De Commissie heeft ook twee raadplegingsdocumenten gepubliceerd over Richtlijn 97/7/EG en Richtlijn 85/577/EEG die ingaan op de specifieke (verticale) thema's van deze richtlijnen. Alle belanghebbenden werden uitgenodigd om hun reacties vóór respectievelijk 21 november 2006 en 4 december 2007 aan de Commissie toe te zenden. De Commissie ontving respectievelijk 84 en 62 reacties van relevante stakeholders. De resultaten van deze twee specifieke raadplegingen zijn te vinden op de volgende website: http://ec.europa.eu/consumers/rights/gen_rights_en.htm

De Commissie heeft verder op 14 november 2007 een conferentie voor belanghebbenden georganiseerd.

Op 20 december 2007 zond de contractant van de Commissie twee vragenlijsten (een voor bedrijven en een voor consumenten) aan belanghebbende partijen.

De huidige problemen en de geplande aanpassingen van de wetgeving, met de verschillende opties, zijn besproken met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en van de consumenten, die in het kader van in februari 2008 gehouden workshops uitgenodigd werden om hun mening te geven over de waarschijnlijke gevolgen van de afzonderlijke opties.

Samenvatting van de reacties en hoe daarmee rekening is gehouden

De meeste respondenten drongen in hun reacties op het groenboek aan op invoering van een horizontaal wetgevend instrument dat van toepassing zou moeten zijn op zowel binnenlandse als grensoverschrijdende transacties, en gebaseerd op volledige doelgerichte harmonisatie; d.w.z. gericht op die problemen die voor het bedrijfsleven wezenlijke belemmeringen van de handel betekenen en/of consumenten ervan weerhouden grensoverschrijdende aankopen te doen. Een dergelijk horizontaal wetgevend instrument zou naar de mening van de meerderheid van de respondenten gecombineerd moeten worden met verticale herzieningen van de bestaande sectorspecifieke richtlijnen (bijvoorbeeld van de richtlijnen betreffende timesharing en pakketreizen). Er was veel steun voor aanscherping en systematisering van het consumentenacquis, bijvoorbeeld door invoering van gemeenschappelijke definities van de begrippen consumenten, handelaren en levering, geharmoniseerde regels betreffende het recht op informatie en het herroepingsrecht, en invoering op communautair niveau van een "zwarte lijst" van oneerlijke bedingen in

overeenkomsten (bedingen die a priori verboden zijn) en een "grijze" lijst van bedingen die aanleiding zijn tot een vermoeden van oneerlijke praktijken, in plaats van de huidige louter indicatieve lijst.

Deze openbare raadpleging op internet over het groenboek vond plaats van 8.2.2007 tot 15.5.2007. De Commissie ontving 307 reacties. De resultaten zijn te vinden op http://ec.europa.eu/consumers/rights/cons_acquis_en.htm.

- **Bijeenbrengen en benutten van deskundigheid**

Er behoefde geen beroep te worden gedaan op externe deskundigheid.

- **Effectbeoordeling**

Zes verschillende opties werden onderworpen aan een effectbeoordeling. Alle beleidsopties nemen de dit jaar vastgestelde Rome I-verordening als uitgangspunt.

Beleids optie 1 is de status quo-optie: de minimale harmonisatie van het consumentenacquis wordt gehandhaafd. Het economisch effect van deze optie is negatief. Het centrale probleem van de versnippering van het regelgevend kader blijft bestaan.

Beleids optie 2 is een niet-wetgevende optie: communautaire financiering voor bewustmakingscampagnes en zelfregulering. Dit zou, als geïsoleerd pakket maatregelen, geen enkel positief effect hebben, aangezien het centrale probleem van juridische versnippering zou blijven bestaan, tenzij de gedragscodes gebaseerd zouden zijn op de hoogste gemeenschappelijke normen en de gehele Gemeenschap zouden bestrijken.

Beleids optie 3 omvat vier wetgevingsvoorstellen die gebaseerd zijn op het beginsel van volledige harmonisatie en die in een horizontaal instrument verwerkt zouden kunnen worden. Deze optie is gericht op een beperkt aantal inconsistenties in de communautaire wetgeving. Definities die duidelijker en meer up to date zijn, vereenvoudigen de wetgeving maar leveren slechts een zeer beperkte bijdrage in termen van het beter functioneren van de interne markt, het verlichten van de lasten voor het bedrijfsleven en het versterken van het vertrouwen van de consument.

Beleids optie 4 omvat 16 wetswijzigingen op basis van volledige harmonisatie en in combinatie met de vier onder beleids optie 3 voorgestelde wetswijzigingen. Deze optie gaat in op alle relevante kwesties inzake consumentenbescherming waarmee handelaren rekening moeten houden bij het ontwerpen van hun reclamemateriaal, bij het opstellen van hun standaardbedingen en bij contacten met consumenten. Volledige harmonisatie van deze punten zou de administratieve kosten voor de grensoverschrijdende directe handel en handel op afstand aanzienlijk omlaag brengen en zou een positief effect hebben op het functioneren van de interne markt. Dergelijke wetswijzigingen zijn relevant voor het vertrouwen van de consument in grensoverschrijdende transacties. Bovendien omvat deze beleids optie een aanpassing van de wetgeving aan nieuwe ontwikkelingen op de markt. Deze beleids optie heeft positieve economische gevolgen, versterkt het vertrouwen van de consument en verbetert de kwaliteit van de wetgeving.

Beleids optie 5 omvat drie wetgevende voorstellen die gebaseerd zijn op volledige harmonisatie en nieuwe consumentenrechten toekennen, in aanvulling op de 20

wetgevingswijzigingen van de beleidsopties 3 en 4. Het negatieve effect op de kosten voor het bedrijfsleven en op het goede functioneren van de interne markt lijken minder zwaar te wegen dan de voordelen die dit voor consumenten zou brengen.

Beleids optie 6 omvat de wetgevende voorstellen van de beleidsopties 3 en 4 plus een internemarktclausule die van toepassing is op de niet volledig geharmoniseerde aspecten. De internemarktclausule zou partijen bij een overeenkomst, voor die aspecten die onder de clausule vallen, de mogelijkheid bieden om te kiezen voor het recht van onverschillig welke lidstaat, ook wanneer dat recht een lager niveau van consumentenbescherming biedt dan het recht van het land waar de consument woont. Aangezien een dergelijke clausule strijdig zou zijn met artikel 6 van Rome I, zou een wetgevingswijziging noodzakelijk zijn, die een belangrijke aanpassing van het beleid zou betekenen, slechts enkele maanden na vaststelling van Rome I; die verordening bevat overigens een herzieningsclausule (verslag in 2013). Bovendien wordt deze beleidsoptie weliswaar ondersteund door het bedrijfsleven, maar de grote meerderheid van de lidstaten en alle consumentenorganisaties hebben zich ertegen verzet in hun reacties op het groenboek. Deze optie zou bepaalde barrières in de regelgeving van de interne markt wegnemen en de lasten voor het bedrijfsleven verlichten, maar zou anderzijds het probleem van de rechtsonzekerheid afwentelen op de consumenten, wat het vertrouwen van de consumenten negatief zou beïnvloeden; dit zou ook problemen opleveren voor nationale rechtbanken en met het toezicht op de naleving belaste instanties, die het recht van een andere lidstaat zouden moeten toepassen.

De Commissie heeft conform haar wetgevings- en werkprogramma een effectbeoordeling uitgevoerd, waarvan het verslag kan worden geraadpleegd op:

http://ec.europa.eu/consumers/rights/cons_acquis_en.htm.

3. JURIDISCHE ELEMENTEN VAN HET VOORSTEL

- **Samenvatting van de voorgestelde maatregel(en)**

Het doel van het voorstel is bij te dragen tot het goede functioneren van de b2c-interne markt en een hoog gemeenschappelijk niveau van consumentenbescherming te bereiken door de belangrijkste voor de interne markt relevante aspecten van het recht dat van toepassing is op consumentenovereenkomsten volledig te harmoniseren.

- **Rechtsgrondslag**

Artikel 95 van het Verdrag.

- **Subsidiariteitsbeginsel**

Het subsidiariteitsbeginsel is van toepassing voor zover het voorstel geen gebieden bestrijkt die onder de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap vallen.

De doelstellingen van het voorstel kunnen om de volgende redenen niet voldoende door de lidstaten worden verwezenlijkt.

Het probleem van de versnippering van de regelgeving kan niet door de lidstaten afzonderlijk worden opgelost, aangezien het juist de uiteenlopende tenuitvoerlegging door de lidstaten van de minimumharmonisatieclausules in de bestaande richtlijnen is die aan de wortel van het probleem ligt. Het op ongecoördineerde wijze aanpakken van

nieuwe marktontwikkelingen, lacunes in de regelgeving en inconsistenties in de communautaire consumentenwetgeving leidt tot meer versnippering en verergert het probleem. Alleen een gecoördineerd optreden van de Gemeenschap kan dit probleem oplossen en daardoor een bijdrage leveren aan de voltooiing van de interne markt.

Ongecoördineerde maatregelen door individuele lidstaten zouden de interne markt niet in staat stellen om de gewenste resultaten op te leveren ten behoeve van zowel het bedrijfsleven – met name kmo's – als de consumenten. Dergelijk ongecoördineerd optreden zou geen gebruik maken van het potentieel van de b2c-interne markt, met name van het aanzienlijke groeipotentieel van de grensoverschrijdende verkoop op afstand, waarvan kmo's rechtstreeks zouden kunnen profiteren. Ook zouden de consumenten dan niet in staat zijn om optimaal te profiteren van de voordelen van de interne markt, met meer keuze en gunstigere prijzen door grensoverschrijdende aanbiedingen. Tenslotte zou het de ontwikkeling van concurrerende ondernemingen belemmeren, met name van kmo's die in de gehele Gemeenschap actief willen worden.

De doelstellingen van het voorstel kunnen om de volgende redenen beter door een optreden van de Gemeenschap worden verwezenlijkt.

Het voorstel is gebaseerd op volledige harmonisatie van het communautaire recht dat van toepassing is op consumentenovereenkomsten. Het positieve effect op de detailhandel zou aanzienlijk zijn. Zoals blijkt uit de effectbeoordeling zouden ook de besparingen qua verlichting van de administratieve lasten voor ondernemingen die grensoverschrijdend willen verkopen, aanzienlijk zijn.

Het voorstel betreft invoering van één pakket regels dat een hoog gemeenschappelijk niveau van consumentenbescherming in de hele Gemeenschap moet garanderen en dat handelaren in staat moet stellen om te verkopen aan consumenten in alle 27 lidstaten, op dezelfde basis als in eigen land, met bijvoorbeeld dezelfde standaardbedingen en hetzelfde informatiemateriaal. Het voorstel zou dus de nalevingskosten voor handelaren aanzienlijk beperken en tegelijkertijd consumenten een hoog niveau van bescherming bieden.

De discrepantie tussen de groei van de binnenlandse verkoop en die van de grensoverschrijdende verkoop is met name significant bij de verkoop via internet, waar een aanzienlijk potentieel voor verdere groei bestaat. Dit voorstel zou dus een van de belangrijkste tastbare verworvenheden van de b2c-interne markt kunnen opleveren.

De versnippering van de regelgeving als gevolg van het gebruik door de lidstaten van de minimumharmonisatieclausules in de genoemde richtlijnen is aan het licht gebracht door een vergelijkende juridische analyse van de tenuitvoerlegging van het consumentenacquis in alle 27 lidstaten. Deze analyse is gepubliceerd op de website: http://ec.europa.eu/consumers/rights/cons_acquis_en.htm#comp.

Een Eurobarometer-enquête van 2008 wijst erop dat deze versnippering een belangrijke barrière voor de grensoverschrijdende handel vormt.

De reikwijdte van het voorstel blijft beperkt tot regels inzake consumentenbescherming in overeenkomsten tussen handelaren en consumenten. Het behelst volledige harmonisatie van alle aspecten van de consumentenbescherming die relevant zijn voor grensoverschrijdende handel, d.w.z. de aspecten die van belang zijn voor handelaren

bij het opstellen van hun standaardbedingen in overeenkomsten en bij het ontwerpen van informatiemateriaal, en ook voor het managen van hun bedrijf (bv. management van geretourneerde goederen bij verkoop op afstand of rechtstreekse verkoop).

Het voorstel is derhalve in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel.

De Commissie erkent dat de aanpak van volledige harmonisatie op het terrein van consumentenbescherming, die met de richtlijn betreffende oneerlijke handelspraktijken met succes in praktijk is gebracht, een nieuw begin betekent op het terrein van de contractuele rechten van consumenten. Dat betekent dat er een passende communicatiestrategie nodig is om de gevolgen en voordelen van het voorstel toe te lichten. Naast de interinstitutionele dialoog met het Parlement en de Raad wil de Commissie in de komende maanden ook actief de discussie aangaan met alle betrokken partijen in de verschillende lidstaten.

- **Evenredigheidsbeginsel**

Het voorstel is om de volgende redenen in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel.

Het voorstel regelt alleen de voornaamste aspecten van het recht dat van toepassing is op consumentenovereenkomsten, en raakt niet aan meer algemene concepten van het verbintenissenrecht, zoals bijvoorbeeld de bevoegdheid om een overeenkomst te sluiten of de toekenning van schadevergoeding.

Het voorstel is van toepassing op zowel binnenlandse als grensoverschrijdende overeenkomsten, overeenkomstig de resultaten van de discussie over het groenboek. Het opnemen van binnenlandse transacties in de werkingssfeer staat in verhouding tot de doelstelling van vereenvoudiging van het communautair regelgevend kader, aangezien aldus een dubbele wettelijke regeling vermeden wordt, hetgeen zou leiden tot verdere versnippering en verstoringen van de concurrentie tussen ondernemingen die alleen in eigen land handel drijven en ondernemingen die zowel binnenslands als grensoverschrijdend actief zijn.

De administratieve belasting voor overheden zou minimaal zijn en zou alleen bestaan in het aan de Commissie melden van nationale jurisprudentie inzake oneerlijke bedingen in overeenkomsten, in de context van een comitologieprocedure.

De handelaren in de Gemeenschap die grensoverschrijdend zaken willen doen, zouden aanzienlijk lagere administratieve kosten hebben als gevolg van de volledige harmonisatie. Enkele van de ondernemingen die alleen binnenslands handel drijven en geen gebruik willen maken van de voordelen van de interne markt, zouden een minimaal nadeel ondervinden door de geringe en eenmalige kosten van aanpassing aan de wijzigingen van de regelgeving. Voor detailhandelaren die direct contact met hun klanten hebben, valt een minimale extra belasting te verwachten voor specifieke vormen van "face-to-face"-handel, zoals tweedehandswinkels die als tussenpersoon voor consumenten optreden.

Als het voorstel de consumentenbescherming bevordert en de concurrentie in de detailhandel stimuleert door meer grensoverschrijdend aanbod, is dat in het voordeel van de consumenten, die kunnen profiteren van meer keuze, betere kwaliteit en lagere prijzen.

- **Keuze van instrumenten**

Voorgestelde instrumenten: richtlijn.

Andere instrumenten zouden om de volgende redenen ongeschikt zijn.

Het probleem van de versnippering van het regelgevend kader in de Gemeenschap kan alleen worden opgelost door een wetgevend initiatief op communautair niveau. Zelfregulering of mederegulering zou geen oplossing bieden voor het probleem van deze versnippering.

Een richtlijn geniet de voorkeur boven een verordening aangezien de omzetting ervan een soepelere tenuitvoerlegging van het Gemeenschapsrecht in het bestaande nationale verbintenissenrecht of in gedragscodes voor de handel mogelijk zou maken. Een richtlijn zou de lidstaten de noodzakelijke beoordelingsmarge laten om nationale juridische concepten en basisbeginselen van het nationale verbintenissenrecht te kunnen handhaven, voor zover die verenigbaar zijn met de doelstellingen van het wetgevende voorstel van de Gemeenschap. In tegenstelling tot wat het geval is bij een verordening kan de tenuitvoerlegging van een richtlijn leiden tot één enkel coherent pakket van wetgeving op nationaal niveau dat handelaren eenvoudiger kunnen toepassen en interpreteren, op de naleving waarvan de autoriteiten gemakkelijker kunnen toezien, en dat beter aansluit bij het subsidiariteitsbeginsel.

4. GEVOLGEN VOOR DE BEGROTING

De kosten van het geplande Comité voor oneerlijke bedingen omvatten het salaris van één ambtenaar, geraamd op 117 000 euro, voor de ondersteuning van de comitologieprocedure. Verder zijn er de kosten van de plenaire sessies met één deelnemer uit elk van de 27 lidstaten: drie vergaderingen per jaar, geraamd op 20 000 euro per vergadering.

5. AANVULLENDE INFORMATIE

- **Vereenvoudiging**

Het voorstel voorziet in vereenvoudiging van wetgeving.

Het voorstel betekent een aanzienlijke vereenvoudiging van het consumentenacquis. Door samenvoeging van vier richtlijnen worden de gemeenschappelijke aspecten systematisch geordend en worden overlappingen en inconsistenties geëlimineerd. Het voorstel regelt gemeenschappelijke punten zoals de definities, een verplicht minimum van precontractuele informatie, en regels betreffende de contractuele aspecten van verkoop, die nu over meerdere richtlijnen verdeeld zijn.

Het voorstel is opgenomen in het programma van de Commissie voor de modernisering en vereenvoudiging van het acquis communautaire en in het wetgevings- en werkprogramma van de Commissie, onder referentie 2008/SANCO/001.

- **Intrekking van bestaande wetgeving**

De vaststelling van het voorstel heeft de intrekking van bestaande wetgeving tot gevolg.

- **Evaluatie-/herzienings-/vervalbepaling**

Het voorstel bevat een herzieningsclausule.

- **Transponeringstabel**

De lidstaten delen de Commissie de tekst van de nationale bepalingen tot omzetting van de richtlijn mee, alsmede een transponeringstabel ter weergave van het verband tussen die bepalingen en deze richtlijn.

- **Europese Economische Ruimte**

De voorgestelde maatregel betreft een onderwerp dat onder de EER-overeenkomst valt en moet daarom worden uitgebreid tot de Europese Economische Ruimte.

- **Nadere uitleg van het voorstel, per hoofdstuk of per artikel**

Hoofdstuk I bevat de gemeenschappelijke definities van onder andere "consument" en "handelaar" en legt het beginsel van volledige harmonisatie vast.

Hoofdstuk II gaat in op de informatie die handelaren minimaal dienen te verstrekken vóór sluiting van consumentenovereenkomsten, en bevat een informatieverplichting voor tussenpersonen die namens consumenten overeenkomsten sluiten. Hoofdstuk III, dat alleen geldt voor op afstand en buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten, bevat een aantal specifieke voorschriften inzake informatie en regelt het herroepingsrecht (duur, uitoefening en effecten) op consistente wijze. Hier wordt ook verwezen naar een standaardformulier voor herroeping, dat is bijgevoegd in bijlage I, deel B.

Hoofdstuk IV verduidelijkt de bepalingen van Richtlijn 99/44/EG. Het principe dat de handelaar aansprakelijk blijft jegens de consument voor een periode van twee jaar wanneer de goederen niet in overeenstemming zijn met de overeenkomst, blijft gehandhaafd. Er wordt een nieuwe regel ingevoerd dat het risico van verlies of beschadiging van de goederen pas overgaat op de consument wanneer hijzelf of een door hem aangewezen derde persoon, die niet de vervoerder is, de goederen daadwerkelijk in bezit heeft.

In Hoofdstuk V worden in grote lijnen de bepalingen van Richtlijn 93/13/EEG overgenomen. Het gaat daarbij om oneerlijke bedingen in overeenkomsten waarover niet afzonderlijk onderhandeld is, zoals standaardbedingen. Oneerlijke bedingen zijn bedingen die het evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van consumenten en die van handelaren in aanzienlijke mate verstoren ten nadele van de consument en daarom niet bindend zijn voor consumenten. Om te zorgen voor rechtszekerheid bevat de richtlijn twee lijsten van oneerlijke bedingen. Bijlage II bevat een lijst van bedingen die onder alle omstandigheden als oneerlijk worden beschouwd. Bijlage III bevat een lijst van bedingen die als oneerlijk worden beschouwd tenzij de handelaar het tegendeel bewijst. Deze lijsten zijn van toepassing in alle lidstaten en kunnen alleen gewijzigd worden via de in de richtlijn bepaalde comitologieprocedure.

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

betreffende consumentenrechten

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 95,

Gezien het voorstel van de Commissie¹,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité²,

Handelend volgens de procedure van artikel 251 van het Verdrag³,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) In Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten⁴, Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten⁵, Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten⁶, en Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en garanties voor consumptiegoederen⁷, is een aantal contractuele rechten van consumenten vastgelegd.
- (2) Deze richtlijnen zijn opnieuw bestudeerd, in het licht van de opgedane ervaringen, met het oog op het vereenvoudigen en bijwerken van de toepasselijke regels, het wegnemen van inconsistenties en het opvullen van lacunes. Uit dit onderzoek is gebleken dat het zinvol is de genoemde vier richtlijnen te vervangen door deze enkele richtlijn. Deze richtlijn dient dan ook standaardregels aan te geven voor de gemeenschappelijke aspecten en een stap verder te gaan dan de benadering van minimale harmonisatie waarop de vroegere richtlijnen gebaseerd waren, in het kader waarvan de lidstaten eventueel striktere nationale regels konden invoeren of handhaven.

¹ PB C [...] van [...], blz. [...].

² PB C [...] van [...], blz. [...].

³ PB C [...] van [...], blz. [...].

⁴ PB L 372 van 31.12.1985, blz. 31.

⁵ PB L 95 van 21.4.1993, blz. 29.

⁶ PB L 144 van 4.6.1997, blz. 19. Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 2007/64/EG (PB L 319 van 5.12.2007, blz. 1).

⁷ PB L 171 van 7.7.1999, blz. 12.

- (3) In artikel 153, lid 1 en lid 3, onder a), van het Verdrag is bepaald dat de Gemeenschap dient bij te dragen tot de verwezenlijking van een hoog niveau van consumentenbescherming door middel van maatregelen die zij op grond van artikel 95 van het Verdrag neemt.
- (4) De interne markt omvat volgens artikel 14, lid 2, van het Verdrag een ruimte zonder binnengrenzen waarin het vrije verkeer van goederen en diensten en de vrijheid van vestiging zijn gewaarborgd. Harmonisatie van bepaalde aspecten van de wetgeving inzake consumentenovereenkomsten is noodzakelijk voor de bevordering van een echte interne markt voor de consument en het vinden van een juist evenwicht, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel, tussen een hoog beschermingsniveau voor de consument en het concurrentievermogen van het bedrijfsleven.
- (5) Het grensoverschrijdende potentieel van verkoop op afstand, dat een van de voornaamste zichtbare resultaten van de interne markt zou moeten zijn, wordt niet ten volle benut door consumenten. Vergeleken met de significante groei van de binnenlandse verkoop op afstand in de afgelopen jaren is groei van de grensoverschrijdende verkoop op afstand beperkt gebleven. Deze discrepantie is met name opvallend wat de verkoop via internet betreft, waar een groot potentieel voor verdere groei bestaat. De ontwikkeling van het grensoverschrijdende potentieel van buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten (rechtstreekse verkoop) wordt belemmerd door een aantal factoren, waaronder de uiteenlopende nationale regels inzake consumentenbescherming waarmee het bedrijfsleven rekening moet houden. Vergeleken met de groei van de binnenlandse rechtstreekse verkoop in de afgelopen jaren, met name in de dienstensector (bv. nutsbedrijven), is het aantal consumenten dat langs deze weg grensoverschrijdend koopt nauwelijks toegenomen. Gezien de sterk toegenomen mogelijkheden om zaken te doen in veel lidstaten, zouden kleine en middelgrote ondernemingen (inclusief eenmansbedrijven) en vertegenwoordigers van firma's die rechtstreeks verkopen eigenlijk meer geneigd moeten zijn om deze nieuwe mogelijkheden te ontdekken, met name in grensregio's. De volledige harmonisatie van consumenteninformatie en van het herroepingsrecht bij op afstand en buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten zal dan ook bijdragen tot het beter functioneren van de b2c-interne markt.
- (6) De wetten van de lidstaten betreffende consumentenovereenkomsten vertonen duidelijke verschillen, die aanzienlijke concurrentieverstoringen en belemmeringen voor een goede werking van de interne markt kunnen veroorzaken. De bestaande communautaire wetgeving op de gebieden van consumentenovereenkomsten die op afstand of buiten verkoopruimten worden gesloten, consumptiegoederen en garanties, en oneerlijke bedingen in overeenkomsten stelt minimumnormen vast voor het harmoniseren van de wetgeving, waarbij de lidstaten de mogelijkheid hebben striktere maatregelen te handhaven of in te voeren die op hun grondgebied een hoger niveau van consumentenbescherming waarborgen. Verder zijn veel aspecten in de richtlijnen niet consequent geregeld of zelfs helemaal buiten beschouwing gelaten. Deze kwesties zijn door de lidstaten op uiteenlopende wijze geregeld. Als gevolg daarvan lopen de nationale bepalingen waarmee de richtlijnen inzake consumentenrecht zijn omgezet, ook sterk uiteen.
- (7) Deze dispariteiten vormen ernstige belemmeringen voor het goede functioneren van de interne markt, ten nadele van het bedrijfsleven en van consumenten. Ondernemingen die grensoverschrijdend goederen willen verkopen of diensten willen aanbieden, krijgen te maken met hogere nalevingskosten. Deze versnippering ondermijnt ook het

vertrouwen van de consument in de interne markt. Het negatieve effect op het vertrouwen van de consument wordt nog versterkt door het ongelijke niveau van consumentenbescherming in de Gemeenschap. Dit probleem is bijzonder dringend in het licht van nieuwe marktontwikkelingen.

- (8) Volledige harmonisatie van bepaalde centrale regelgevingsaspecten zal de rechtszekerheid voor zowel de consumenten als het bedrijfsleven aanzienlijk verbeteren. Zij zullen zich kunnen verlaten op één enkel regelgevend kader, op basis van duidelijk omschreven rechtsbegrippen, dat bepaalde aspecten van b2c-overeenkomsten in de gehele Gemeenschap regelt. Het effect daarvan zal zijn dat de barrières als gevolg van de versnippering van de regelgeving zullen worden geëlimineerd en dat de interne markt op dit terrein voltooid zal kunnen worden. Het wegnemen van deze barrières is alleen mogelijk door uniforme regels op communautair niveau vast te stellen. Verder zullen de consumenten een hoog gemeenschappelijk niveau van bescherming genieten in de gehele Gemeenschap.
- (9) Het door deze richtlijn geharmoniseerde terrein dient bepaalde aspecten van b2c-overeenkomsten te omvatten. Dit zijn met name regels betreffende de informatie die verstrekt dient te worden voor de sluiting en tijdens de uitvoering van de overeenkomst, het herroepingsrecht bij op afstand en buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten, specifieke consumentenrechten met betrekking tot verkoopovereenkomsten, en oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten.
- (10) De bepalingen van deze richtlijn dienen Verordening (EG) nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I)⁸ onverlet te laten.
- (11) De bestaande communautaire wetgeving betreffende financiële diensten omvat talrijke regels inzake consumentenbescherming. De bepalingen van deze richtlijn gaan dan ook alleen in op overeenkomsten met betrekking tot financiële diensten voor zover dat noodzakelijk is om de lacunes in de regelgeving op te vullen.
- (12) De nieuwe definitie van "op afstand gesloten overeenkomst" dient alle gevallen te bestrijken waar bij het sluiten van verkoop- en dienstenovereenkomsten uitsluitend gebruik wordt gemaakt van (een of meer) middelen voor communicatie op afstand (zoals postorder, internet, telefoon of fax). Dit zou alle handelaren op afstand gelijke concurrentievoorwaarden bieden. Het zou ook de rechtszekerheid verbeteren ten opzichte van de huidige definitie, volgens welke sprake moet zijn van een door de leverancier georganiseerd systeem voor verkoop op afstand of dienstverlening op afstand waarbij, voor deze overeenkomst, uitsluitend gebruik wordt gemaakt van een of meer technieken voor communicatie op afstand tot en met de sluiting van de overeenkomst zelf.
- (13) De specifieke omstandigheden waaronder een aanbod werd gedaan of een overeenkomst werd gesloten, zouden niet relevant moeten zijn voor de definitie van een overeenkomst op afstand. Wanneer een handelaar alleen nu en dan op afstand verkoopt of gebruikt maakt van een door derden georganiseerd systeem zoals bijvoorbeeld een online-platform, zou dat niet moeten betekenen dat de consumenten minder bescherming genieten. Ook wanneer er bij een transactie sprake is geweest van persoonlijk contact buiten verkooppunten tussen handelaar en consument, dient de overeenkomst toch als een overeenkomst op afstand beschouwd te worden, als de

⁸ PB L 177 van 4.7.2008, blz. 6.

overeenkomst vervolgens gesloten is uitsluitend door middel van technieken voor communicatie op afstand, zoals internet of telefoon. Voor handelaren zou een eenvoudigere definitie van een overeenkomst op afstand de rechtszekerheid verbeteren en hen beschermen tegen oneerlijke concurrentie.

- (14) Een buiten verkooppunten gesloten overeenkomst zou gedefinieerd moeten worden als een overeenkomst bij de sluiting waarvan de handelaar en de consument beide fysiek aanwezig waren, buiten verkooppunten, bijvoorbeeld bij de consument thuis of op zijn arbeidsplaats. Bij een verkoopsituatie buiten verkooppunten staan consumenten onder een zekere psychologische druk, of zij nu zelf om het bezoek van de handelaar gevraagd hebben of niet. Om omzeiling van de regels te vermijden wanneer consumenten buiten verkooppunten worden benaderd, zou bovendien een overeenkomst waarover bijvoorbeeld bij de consument thuis onderhandeld is maar die in een winkel wordt gesloten, beschouwd moeten worden als een buiten verkooppunten gesloten overeenkomst.
- (15) Het begrip verkooppunten dient alle ruimten, van welke aard ook (winkels, bestelwagens), te omvatten die voor de handelaar als permanente bedrijfsruimte dienen. Marktkramen en stands op beurzen dienen als verkooppunten te worden beschouwd, ook als de handelaar er slechts tijdelijk gebruik van maakt. Andere ruimten die slechts voor korte tijd worden gehuurd en waar de handelaar niet gevestigd is (zoals hotels, restaurants, conferentiecentra en bioscopen die worden gehuurd door handelaren die daar niet gevestigd zijn) dienen niet als verkooppunten beschouwd te worden. Ook alle openbare ruimten, met inbegrip van openbare vervoermiddelen en faciliteiten, en privéwoningen en arbeidsplaatsen, dienen niet als verkooppunten beschouwd te worden.
- (16) De definitie van duurzame drager dient met name papieren documenten, usb-sticks, cd-rom's, dvd's, memory cards en de harde schijf van de computer waar een e-mail of een pdf-bestand is opgeslagen, te omvatten.
- (17) Consumenten moeten een wettelijk recht hebben bepaalde informatie te ontvangen voor de sluiting van de overeenkomst. Handelaren moeten echter niet verplicht worden om informatie te verstrekken die al duidelijk is uit de context. Bij een transactie in een verkooppunt bijvoorbeeld kunnen de voornaamste kenmerken van een product, de identiteit van de handelaar en de wijze van levering al duidelijk zijn uit de context. Bij transacties op afstand en buiten verkooppunten dient de handelaar in alle gevallen informatie te verstrekken over de wijze van betaling, levering, uitvoering en de klachtenprocedure, aangezien die mogelijk niet duidelijk zijn uit de context.
- (18) Handelaren dienen verplicht te worden om consumenten van te voren in te lichten over eventuele aanbetalingsregelingen, inclusief het blokkeren van een bedrag op de krediet- of debetkaart van de consument.
- (19) Bij openbare veilingen kan, gezien de bijzondere aard en tradities van deze verkoopmethode, de veilingmeester in plaats van de identiteit en het adres van de verkoper namens wie hij de optreedt zijn eigen contactgegevens aangeven.
- (20) De consument dient te weten of hij een overeenkomst sluit met een handelaar of met een tussenpersoon die namens een andere consument optreedt, aangezien hij in het laatste geval mogelijk niet de bescherming uit hoofde van deze richtlijn geniet. De tussenpersoon dient dit dus mede te delen, en ook wat de consequenties daarvan zijn. Online-platforms die geen overeenkomsten in naam van of ten behoeve van enige

andere partij sluiten, dienen niet onder de definitie van het begrip tussenpersoon te vallen.

- (21) Bij overeenkomsten op afstand dienen de voorschriften inzake informatie aangepast te worden om rekening te houden met de technische beperkingen van bepaalde media, zoals bijvoorbeeld het mogelijke aantal karakters op het scherm van mobiele telefoons of de maximale duur van reclamespots op televisie. In dergelijke gevallen dient de handelaar te voldoen aan bepaalde minimumvoorschriften en de consument voor het overige te verwijzen naar een andere informatiebron, bijvoorbeeld door een gratis telefoonnummer aan te geven of een link naar een webpagina van de handelaar waar de relevante informatie rechtstreeks beschikbaar en gemakkelijk te raadplegen is.
- (22) Aangezien de consument bij verkoop op afstand de goederen niet kan zien voordat hij de overeenkomst sluit, dient hij een herroepingsrecht te hebben, dat hem de tijd geeft om de aard en het functioneren van de goederen te controleren.
- (23) Momenteel lopen de herroepingstermijnen uiteen, zowel tussen de lidstaten als tussen op afstand en buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten, en dat veroorzaakt rechtsonzekerheid en nalevingskosten. Voor alle op afstand en buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten zou dezelfde herroepingstermijn moeten gelden.
- (24) Met het oog op de rechtszekerheid dient Verordening (EEG, Euratom) nr. 1182/71 van de Raad van 3 juni 1971 houdende vaststelling van de regels die van toepassing zijn op termijnen, data en aanvangs- en vervaltijden⁹ van toepassing te zijn op de berekening van de in deze richtlijn bedoelde termijnen. Alle in deze richtlijn aangegeven termijnen zijn dan ook uitgedrukt in kalenderdagen.
- (25) De regels betreffende overeenkomsten op afstand dienen de bepalingen betreffende het sluiten van contracten en het plaatsen van orders langs elektronische weg van de artikelen 9 en 11 van Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt ("richtlijn inzake elektronische handel"), onverlet te laten.
- (26) Wanneer een consument meer dan één artikel bestelt bij dezelfde handelaar, dient hij voor elk artikel afzonderlijk van zijn herroepingsrecht gebruik te kunnen maken. Wanneer deze goederen separaat geleverd worden, dient de herroepingstermijn voor ieder afzonderlijk artikel in te gaan op het moment dat de consument het daadwerkelijk in ontvangst neemt. Wanneer een goed in verschillende partijen of onderdelen geleverd wordt, dient de herroepingstermijn in te gaan op het moment dat de consument of een door de consument aangewezen derde de laatste partij of het laatste onderdeel daadwerkelijk in bezit krijgt.
- (27) Wanneer de handelaar de consument vóór de sluiting van een overeenkomst op afstand of buiten verkoopruimten niet op de hoogte heeft gesteld van het herroepingsrecht, dient de herroepingstermijn verlengd te worden. Om echter rechtszekerheid op langere termijn te waarborgen, dient een uiterste limiet van drie maanden te worden bepaald, op voorwaarde dat de handelaar volledig aan zijn contractuele verplichtingen heeft voldaan. De handelaar moet geacht worden volledig aan zijn verplichtingen te hebben voldaan wanneer hij de door de consument bestelde goederen heeft geleverd of de bestelde diensten heeft verleend.

⁹ PB L 124 van 8.6.1971, blz. 1.

- (28) Verschillen tussen de manieren waarop het herroepingsrecht wordt uitgeoefend in de lidstaten veroorzaken extra kosten voor ondernemingen die grensoverschrijdend verkopen. Invoering van een geharmoniseerd standaardformulier voor herroeping door de consument zal het herroepingsproces vereenvoudigen en meer rechtszekerheid brengen. Om die reden dienen de lidstaten af te zien van aanvullende eisen betreffende de presentatie, bijvoorbeeld betreffende de lettergrootte, waaraan het standaardformulier voor de hele Gemeenschap zou moeten voldoen.
- (29) Uit ervaring blijkt dat veel consumenten en handelaren bij voorkeur communiceren via de website van de handelaar; daarom zouden handelaren de mogelijkheid moeten hebben de consument online een herroepingsformulier aan te bieden. Wanneer de consument daar gebruik van maakt, dient de handelaar onverwijld per e-mail een ontvangstbevestiging te sturen.
- (30) Bij herroeping dient de handelaar alle van de consument ontvangen bedragen terug te betalen, inclusief die voor de kosten van levering van de goederen aan de consument.
- (31) Het komt voor dat consumenten gebruik maken van hun herroepingsrecht nadat zij de goederen meer gebruikt hebben dan noodzakelijk was om de aard en het goede functioneren ervan te controleren. In dat geval dient de consument aansprakelijk te zijn voor het waardeverlies van de goederen. Het uitgangspunt dient te zijn dat de consument, om de aard en het goede functioneren van een artikel te controleren, dat artikel op dezelfde manier mag hanteren of testen als hij dat in een winkel zou mogen doen. De consument mag dus bijvoorbeeld wel proberen of een kledingstuk past, maar hij mag het niet langere tijd dragen. Om de werkzaamheid van het herroepingsrecht te waarborgen bij dienstenovereenkomsten, met name betreffende niet-urgente renovatiewerkzaamheden bij de verkoop aan huis waarvan consumenten soms onder druk gezet worden, en waarbij de dienst dan vaak onmiddellijk wordt verricht voordat de herroepingstermijn is verstreken, dienen consumenten geen kosten te dragen voor een dergelijke dienst.
- (32) Om te voorkomen dat een handelaar een consument zijn geld terugbetaalt terwijl de laatste de goederen niet heeft geretourneerd, dient de consument verplicht te worden de goederen terug te zenden binnen veertien dagen nadat hij de handelaar heeft medegedeeld dat hij de overeenkomst herroept.
- (33) Bepaalde uitzonderingen op het herroepingsrecht moeten mogelijk zijn, zoals in gevallen waar een dergelijk recht onredelijk zou zijn, gezien de aard van het product. Dat geldt bijvoorbeeld voor overeenkomsten van speculatieve aard betreffende wijn die pas langere tijd na sluiting van de overeenkomst wordt geleverd, en waarbij de waarde afhangt van schommelingen van de markt (vin en primeur).
- (34) Ook bij overeenkomsten op afstand betreffende de verlening van diensten, waarbij die verlening begint vóór het einde van de herroepingstermijn (bv. het downloaden van gegevensbestanden door de consument), zou het onredelijk zijn als consument zou kunnen herroepen nadat hij al volledig of gedeeltelijk gebruik heeft gemaakt van de dienst. De consument dient daarom zijn herroepingsrecht te verliezen zodra de verlening van de dienst begint, voor zover hij daar van te voren uitdrukkelijk mee heeft ingestemd.
- (35) De Commissie heeft enkele belangrijke consumentenproblemen geconstateerd in de sector woningverbetering, waar consumenten vaak onder sterke druk worden gezet om opdracht te geven tot kostbare renovatiewerkzaamheden. De reikwijdte van de regels inzake informatie en herroeping dient verduidelijkt en uitgebreid te worden om dit

soort overeenkomst te bestrijken. Alleen overeenkomsten betreffende de overdracht van onroerend goed dienen te worden uitgesloten van de werkingssfeer van de regels inzake informatie en herroeping die gelden voor overeenkomsten op afstand en buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten.

- (36) Een herroepingsrecht kan ook niet passend zijn voor bepaalde diensten met betrekking tot onderbrenging, vervoer en vrijetijdsbesteding. De sluiting van de desbetreffende overeenkomsten impliceert dat er capaciteit wordt gereserveerd, waarvoor de handelaar bij herroeping mogelijk geen bestemming meer kan vinden. Dit type overeenkomsten op afstand dient daarom niet onder de bepalingen inzake consumenteninformatie en herroepingsrecht te vallen.
- (37) Met het oog op vereenvoudiging en rechtszekerheid dient het herroepingsrecht van toepassing te zijn op alle typen buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten, behalve onder bepaalde nauwkeurig omschreven en gemakkelijk aan te tonen omstandigheden. Zo dient er geen herroepingsrecht te gelden bij dringende reparaties bij de consument thuis, omdat een dergelijk herroepingsrecht onverenigbaar zou zijn met de dringende aard van de situatie, en ook niet bij levering aan huis door supermarkten waarbij consumenten levensmiddelen, dranken en andere goederen voor normale huishoudelijke consumptie kunnen bestellen via de website van de supermarkt. Het gaat daarbij om relatief geringe bedragen en om goederen die regelmatig door consumenten worden gekocht voor dagelijkse consumptie of dagelijks gebruik in het huishouden, waarvoor dus geen herroepingsrecht zou moeten gelden. De voornaamste problemen voor consumenten en de voornaamste bron van geschillen met handelaren betreffen de levering van goederen, zoals goederen die verloren gaan of beschadigd worden gedurende het vervoer, en late en onvolledige levering. Het is daarom zinvol de nationale regels inzake levering en het overgaan van risico's te verduidelijken en te harmoniseren.
- (38) In de context van verkoop aan consumenten kan de levering van goederen op verschillende manieren plaatsvinden. De noodzakelijke flexibiliteit om met deze verschillen rekening te kunnen houden, kan alleen verzekerd worden door een regel waarop ruime uitzonderingen mogelijk zijn. De consument dient beschermd te worden tegen alle risico's van verlies of beschadiging van de goederen gedurende het door de handelaar geregelde of verzorgde vervoer. De regel betreffende de overgang van deze risico's dient niet van toepassing te zijn wanneer de consument onnodig lang wacht tot hij de goederen in ontvangst neemt (bijvoorbeeld wanneer hij de goederen niet afhaalt bij het postkantoor binnen de door de post aangegeven termijn). Onder die omstandigheden dient de consument het risico van verlies of bederf te dragen nadat het met de handelaar overeengekomen tijdstip van levering verstreken is.
- (39) De handelaar dient aansprakelijk te zijn jegens de consument wanneer de goederen niet in overeenstemming zijn met de overeenkomst. De goederen moeten geacht worden in overeenstemming met de overeenkomst te zijn wanneer zij voldoen aan een aantal voorwaarden, hoofdzakelijk met betrekking tot de kwaliteit. Welke kwaliteit en prestaties de consumenten redelijkerwijs kunnen verwachten, hangt onder andere af van de vraag of de goederen nieuw of tweedehands zijn, en van de te verwachten levensduur van de goederen.
- (40) Wanneer het goed niet in overeenstemming is met de overeenkomst, dient de consument allereerst het recht te hebben om van de handelaar herstel of vervanging te verlangen, naar keuze van de handelaar, tenzij de handelaar kan aantonen dat deze genoegdoening onwettig of onmogelijk is of de handelaar buitensporige inspanningen

zou kosten. De van de handelaar verlangde inspanning dient objectief vastgesteld te worden, rekening houdende met de kosten van het verhelpen van het gebrek aan overeenstemming, de waarde van de goederen, en het belang van het gebrek aan overeenstemming. Het ontbreken van reserveonderdelen dient niet beschouwd te worden als een geldige reden voor de handelaar om het gebrek aan overeenstemming niet – binnen een redelijke termijn en zonder bovenmatige inspanning – te verhelpen.

- (41) De consument dient geen kosten te dragen voor het verhelpen van het gebrek aan overeenstemming, met name de kosten van verzending, arbeid of materiaal. Verder dient de consument de handelaar geen compensatie te betalen voor het gebruik van de goederen met gebreken.
- (42) Wanneer de handelaar geweigerd heeft om het gebrek aan overeenstemming te verhelpen, of daar bij herhaling niet in geslaagd is, moet de consument vrijelijk kunnen kiezen uit de beschikbare rechtsmogelijkheden. De weigering van de handelaar kan hetzij expliciet of impliciet zijn; het laatste is het geval wanneer de handelaar niet reageert of niet ingaat op het verzoek van de consument om het gebrek aan overeenstemming te verhelpen.
- (43) Richtlijn 1999/44/EG bood de lidstaten de mogelijkheid om een periode van niet minder dan twee maanden te bepalen waarbinnen de consument de handelaar op de hoogte diende te brengen van enig gebrek aan overeenstemming. De uiteenlopende omzetting daarvan heeft handelsbelemmeringen gecreëerd. Het is dan ook noodzakelijk deze regelgevingsoptie te schrappen en de rechtszekerheid te verbeteren door consumenten te verplichten om de handelaar binnen twee maanden na de datum waarop een gebrek aan overeenstemming wordt vastgesteld daarvan op de hoogte te stellen.
- (44) Sommige handelaren of producenten bieden consumenten handelsgaranties. Teneinde te verzekeren dat de consument niet misleid wordt, moeten de handelsgaranties bepaalde gegevens bevatten, onder meer de duur, de territoriale reikwijdte en een verklaring dat zij de rechten van de consument onverlet laten.
- (45) Consumenten dienen beschermd te worden tegen oneerlijke bedingen in overeenkomsten waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, zoals standaardbedingen. De regels inzake oneerlijke bedingen dienen niet van toepassing te zijn op bedingen waarmee de consument na onderhandeling heeft ingestemd. Dat een consument de keuze wordt geboden tussen verschillende bedingen die zijn opgesteld door de handelaar of door een derde partij die namens de handelaar optreedt, dient niet als een onderhandeling beschouwd te worden.
- (46) Bepalingen inzake oneerlijke bedingen in overeenkomsten dienen niet van toepassing te zijn op bedingen die direct of indirect wettelijke of regelgevende bepalingen van de lidstaten weerspiegelen die in overeenstemming zijn met het Gemeenschapsrecht. Ook bedingen die de beginselen weerspiegelen van internationale verdragen waarbij de Gemeenschap of de lidstaten partij zijn, met name wat vervoer betreft, dienen niet op oneerlijkheid getoetst te worden.
- (47) Consumentenovereenkomsten dienen in eenvoudige en begrijpelijke taal opgesteld te worden en goed leesbaar te zijn. Handelaren dienen vrij te zijn om zelf lettertype en lettergrootte van de bedingen te bepalen. De consument dient gelegenheid te krijgen om de bedingen door te lezen voordat de overeenkomst gesloten wordt. Dit kan inhouden dat de bedingen op verzoek overhandigd worden (bij overeenkomsten in verkoopruimten), of dat die op andere wijze toegankelijk worden gemaakt (bv. op de

website van de handelaar bij overeenkomsten op afstand), of dat standaardbedingen aan het bestelformulier worden gehecht (bij buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten). De handelaar dient de consument te vragen of deze instemt met eventuele aanvullende betalingen naast de betaling voor het onderwerp van de eigenlijke contractuele verlichting van de handelaar. Dat deze instemming geacht wordt te zijn verkregen door opt-out-systemen, zoals al aangekruiste vakjes bij online-verkoop, dient verboden te worden.

- (48) Bij beoordeling van de goede trouw dient in het bijzonder te worden gelet op de min of meer sterke respectieve onderhandelingsposities van de partijen en op de vraag of de consument er op enigerlei wijze toe is aangezet het beding te accepteren, en of de goederen of diensten op speciale bestelling van de consument zijn verkocht of geleverd. De handelaar voldoet aan het vereiste van goede trouw als hij eerlijk en rechtvaardig omgaat met de andere partij en rekening houdt met de legitieme belangen van die andere partij.
- (49) Voor de doeleinden van deze richtlijn dient de eerlijkheid van de bedingen die het centrale onderwerp van de overeenkomst beschrijven niet beoordeeld te worden, noch de kwaliteit-prijsverhouding van de geleverde goederen of diensten, tenzij deze bedingen niet aan de voorschriften inzake transparantie voldoen. Het centrale onderwerp van de overeenkomst en de prijs-kwaliteitverhouding spelen echter wel een rol bij de beoordeling van de eerlijkheid van andere bedingen. Bij verzekeringsovereenkomsten bijvoorbeeld dienen de bedingen die het verzekerde risico en de verbintenis van de verzekeraar duidelijk omschrijven of afbakenen, niet het voorwerp van een dergelijke toetsing te zijn, aangezien deze beperkingen in aanmerking worden genomen bij de berekening van de door de consument betaalde premie.
- (50) Om te zorgen voor rechtszekerheid en om het functioneren van de interne markt te verbeteren, bevat de richtlijn twee lijsten van oneerlijke bedingen. Bijlage II bevat een lijst van bedingen die onder alle omstandigheden als oneerlijk beschouwd moeten worden. Bijlage III bevat een lijst van bedingen die als oneerlijk beschouwd moeten worden tenzij de handelaar het tegendeel kan bewijzen. Deze lijsten dienen in alle lidstaten van toepassing te zijn.
- (51) De voor de tenuitvoerlegging van deze richtlijn vereiste maatregelen dienen te worden vastgesteld overeenkomstig Besluit 1999/468/EG van de Raad van 28 juni 1999 tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitoefening van de aan de Commissie verleende uitvoeringsbevoegdheden¹⁰.
- (52) Meer in het bijzonder dient de Commissie bevoegd te zijn de bijlagen II en III betreffende als oneerlijk beschouwde bedingen in overeenkomsten te wijzigen. Daar het maatregelen van algemene strekking betreft tot wijziging van niet-essentiële onderdelen van deze richtlijn, moeten zij worden vastgesteld volgens de in artikel 5 bis van Besluit 1999/468/EG bepaalde regelgevingsprocedure met toetsing.
- (53) De bevoegdheid van de Commissie om de bijlagen II en III te wijzigen, dient te worden gebruikt om consistente toepassing van de regels inzake oneerlijke bedingen te waarborgen, door aanvulling van deze bijlagen met contractuele bedingen die respectievelijk onder alle omstandigheden of totdat de handelaar het tegendeel bewijst als oneerlijk moeten worden beschouwd.

¹⁰ PB L 184 van 17.7.1999, blz. 23.

- (54) De lidstaten kunnen gebruik maken van ieder gewenst concept/element van het nationale verbintenissenrecht dat beantwoordt aan de doelstelling dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten niet bindend moeten zijn voor de consument.
- (55) De lidstaten dienen ervoor te zorgen dat hun gerechtelijke en administratieve instanties over passende en doeltreffende middelen beschikken om een einde te maken aan de toepassing van oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten.
- (56) Overeenkomstig het Verdrag voorziet de richtlijn in een hoog niveau van consumentenbescherming. De bepalingen van deze richtlijn beletten handelaren geenszins om consumenten contractuele regelingen aan te bieden die verder gaan dan de door deze richtlijn geboden bescherming.
- (57) Personen of organisaties die krachtens de nationale wetgeving een rechtmatig belang hebben bij het beschermen van de contractuele rechten van consumenten, dienen over rechtsmiddelen te kunnen beschikken om stappen te ondernemen, hetzij voor een rechterlijke instantie, hetzij bij een administratieve instantie die bevoegd is zelf een uitspraak te doen over een klacht of een passende gerechtelijke procedure in te leiden.
- (58) De lidstaten moeten sancties vaststellen voor inbreuken op de bepalingen van deze richtlijn en moeten erop toezien dat deze worden toegepast. De sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.
- (59) De consument mag de door deze richtlijn geboden bescherming niet worden onthouden. Wanneer op een overeenkomst het recht van een derde land van toepassing is, is Verordening (EG) nr. 593/2008 van het Europees Parlement en van de Raad betreffende het recht dat van toepassing is op contractuele verbintenissen (Rome I), van toepassing om vast te stellen of de consument nog de door deze richtlijn geboden bescherming geniet.
- (60) De Europese Commissie zal nagaan wat de meest geëigende manier is om ervoor te zorgen dat alle consumenten op het verkooppunt worden geïnformeerd over hun rechten.
- (61) Aangezien inertiaerverkoop, dat wil zeggen de ongevraagde levering van goederen of diensten aan consumenten, verboden is bij Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad ("Richtlijn oneerlijke handelspraktijken")¹¹, maar geen contractueel verweer wordt geboden, dient in deze richtlijn een contractueel verweer te worden opgenomen dat de consument vrijwaart van enige betalingsverplichting voor dergelijke ongevraagde leveringen.
- (62) Richtlijn 2002/58/EG regelt al ongevraagde communicatie en voorziet in een hoog niveau van consumentenbescherming. De overeenkomstige bepalingen over datzelfde onderwerp in artikel 10 van Richtlijn 97/7/EG dienen te worden geschrapt.
- (63) Deze richtlijn moet opnieuw worden bezien wanneer belemmeringen van het functioneren van de interne markt worden gesignaleerd. De toetsing zou kunnen leiden tot een voorstel van de Commissie tot wijziging van deze richtlijn, die zou kunnen bestaan in wijzigingen van andere regelgeving inzake consumentenbescherming, als

¹¹ PB L 149 van 11.6.2005, blz. 22.

afspiegeling van de toezegging die de Commissie in het kader van haar strategie voor het consumentenbeleid heeft gedaan om het acquis opnieuw te bezien teneinde een hoog gemeenschappelijk niveau van consumentenbescherming tot stand te brengen.

- (64) De Richtlijnen 85/577/EEG, 93/13/EEG, 97/7/EG en 1999/44/EG dienen te worden ingetrokken.
- (65) Daar de doelstellingen van deze richtlijn niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt en derhalve beter door de Gemeenschap kunnen worden verwezenlijkt, kan de Gemeenschap, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze richtlijn niet verder dan wat nodig is om de belemmeringen voor de interne markt te verwijderen en een hoog niveau van consumentenbescherming tot stand te brengen.
- (66) Deze richtlijn eerbiedigt de grondrechten en neemt de beginselen in acht die met name zijn erkend in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,

HEBBEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Hoofdstuk I

Onderwerp, definities en toepassingsgebied

Artikel 1 *Onderwerp*

Het doel van deze richtlijn is om bij te dragen aan de goede werking van de interne markt en om een hoog niveau van consumentenbescherming tot stand te brengen door bepaalde aspecten van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake consumentenovereenkomsten te harmoniseren.

Artikel 2 *Definities*

Voor de toepassing van deze richtlijn wordt verstaan onder:

- (1) "consument": iedere natuurlijke persoon die bij onder deze richtlijn vallende overeenkomsten handelt voor doeleinden die buiten zijn bedrijfs- of beroepsactiviteit vallen;
- (2) "handelaar": iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die in onder deze richtlijn vallende overeenkomsten handelt voor doeleinden die betrekking hebben op zijn bedrijfs- of beroepsactiviteit, alsook degene die in naam van of voor rekenschap van een handelaar optreedt;
- (3) "verkoopovereenkomst": iedere overeenkomst betreffende de verkoop van goederen door een handelaar aan een consument, met inbegrip van overeenkomsten met een gemengd doel die zowel goederen als diensten betreffen;
- (4) "goederen": alle roerende lichamelijke zaken, behalve:
 - a) goederen die executoriaal of anderszins gerechtelijk worden verkocht;

- b) water en gas die niet marktklaar zijn gemaakt in een bepaald volume of in een bepaalde hoeveelheid;
 - c) elektriciteit;
- (5) "dienstenovereenkomst" iedere andere overeenkomst dan een verkoopovereenkomst, waarbij de handelaar de consument een dienst levert;
 - (6) "overeenkomst op afstand": iedere verkoop- of dienstenovereenkomst waarbij de handelaar, vóór de sluiting van de overeenkomst, uitsluitend gebruik maakt van een of meer technieken voor communicatie op afstand;
 - (7) "techniek voor communicatie op afstand": ieder middel dat, zonder gelijktijdige fysieke aanwezigheid van handelaar en consument kan worden gebruikt voor de sluiting van de overeenkomst tussen deze partijen;
 - (8) "buiten verkoopruimten gesloten overeenkomst":
 - a) Iedere verkoop- of dienstenovereenkomst die buiten verkoopruimten wordt gesloten in gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de handelaar en de consument, of iedere verkoop- of dienstenovereenkomst waarvoor de consument een aanbod heeft gedaan onder dezelfde omstandigheden, of
 - b) iedere verkoop- of dienstenovereenkomst die gesloten wordt in verkoopruimten maar waarover buiten verkoopruimten onderhandeld is, in gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de handelaar en de consument;
 - (9) "verkoopruimten":
 - a) iedere permanente of mobiele ruimte voor detailhandel, met inbegrip van ruimten voor seizoenverkoop, waar de handelaar op permanente basis zijn activiteiten uitvoert, of
 - b) marktkramen en beursstands waar de handelaar op regelmatige of tijdelijke basis zijn activiteiten uitvoert;
 - (10) "duurzame drager": ieder hulpmiddel dat de consument of de handelaar in staat stelt om persoonlijk aan hem gerichte informatie op te slaan op een wijze die deze informatie toegankelijk maakt voor toekomstig gebruik gedurende een periode die is afgestemd op het doel waarvoor de informatie kan dienen, en die een ongewijzigde reproductie van de opgeslagen informatie mogelijk maakt;
 - (11) "bestelformulier": een instrument waarin de bedingen van de overeenkomst zijn aangegeven, en dat de consument moet ondertekenen om een overeenkomst buiten verkoopruimten te sluiten;
 - (12) "product": een goed of dienst, met inbegrip van onroerend goed, rechten en verplichtingen;
 - (13) "financiële dienst": iedere dienst van bancaire aard of op het gebied van kredietverstrekking, verzekering, individuele pensioenen, beleggingen en betalingen;
 - (14) "professionele toewijding": het normale niveau van bijzondere vakkundigheid en zorgvuldigheid dat redelijkerwijs van een handelaar ten aanzien van consumenten mag worden verwacht, overeenkomstig eerlijke marktpraktijken en/of het algemene beginsel van goede trouw in de sector van de handelaar;

- (15) "verkoop bij opbod": een verkoopmethode waarbij goederen of diensten worden aangeboden door een handelaar door middel van een competitieve biedprocedure, waarbij eventueel ook gebruik gemaakt kan worden van technieken voor communicatie op afstand, en waarbij de hoogste bieder verplicht is de goederen of de diensten af te nemen. Een transactie op basis van een vaste vraagprijs is geen verkoop bij opbod, ook niet als de consument de optie geboden wordt om de overeenkomst te sluiten via een biedprocedure;
- (16) "publieke verkoop bij opbod": een verkoopmethode waarbij goederen door de handelaar worden aangeboden aan de consumenten, die persoonlijk aanwezig zijn of de mogelijkheid krijgen om persoonlijk aanwezig te zijn, door middel van een competitieve biedprocedure, onder leiding van een veilingmeester, en waarbij de hoogste bieder verplicht is de goederen te kopen;
- (17) "producent": de fabrikant van goederen, de importeur van goederen op het grondgebied van de Europese Gemeenschap, of elke andere persoon die zich als producent voordoet door zijn naam, handelsmerk of enig ander onderscheidend teken op de goederen aan te brengen;
- (18) "handelsgarantie": iedere toezegging van de handelaar of producent (de "garant") aan de consument de betaalde prijs te zullen vergoeden, of de goederen op enigerlei wijze te zullen vervangen, repareren of onderhouden, wanneer die niet voldoen aan specificaties in de garantieverklaring of in de desbetreffende reclameboodschappen ten tijde van of vóór de sluiting van de overeenkomst;
- (19) "tussenpersoon": een handelaar die namens of ten behoeve van een consument een overeenkomst sluit;
- (20) "aanvullende overeenkomst": een overeenkomst waarbij een consument goederen of diensten verwerft in verband met een overeenkomst op afstand of een buiten verkoopruimten gesloten overeenkomst, en deze goederen of diensten door de handelaar of door een derde partij worden geleverd op basis van een afspraak tussen die derde partij en de handelaar.

Artikel 3
Toepassingsgebied

1. Deze richtlijn is van toepassing, onder de voorwaarden en in die mate als aangegeven in de bepalingen ervan, op verkoop- en dienstenovereenkomsten tussen handelaren en consumenten.
2. Deze richtlijn is alleen van toepassing op financiële diensten voor wat betreft bepaalde buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten zoals bedoeld in de artikelen 8 tot en met 20, oneerlijke bedingen in overeenkomsten zoals bedoeld in de artikelen 30 tot en met 39, en algemene bepalingen zoals bedoeld in de artikelen 40 tot en met 46, gelezen in samenhang met artikel 4 betreffende volledige harmonisatie.
3. Alleen de artikelen 30 tot en met 39 betreffende consumentenrechten in verband met oneerlijke bedingen in overeenkomsten, gelezen in samenhang met artikel 4 betreffende volledige harmonisatie, zijn van toepassing op overeenkomsten die

vallen binnen de werkingssfeer van Richtlijn 94/47/EG van het Europees Parlement en de Raad¹² en van Richtlijn 90/314/EEG van de Raad¹³.

4. De artikelen 5, 7, 9 en 11 laten de bepalingen betreffende informatieverplichtingen in Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en van de Raad¹⁴ en in Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad¹⁵ onverlet.

Artikel 4

Volledige harmonisatie

Lidstaten mogen in hun nationale wetgeving geen bepalingen handhaven of invoeren die afwijken van de bepalingen in deze richtlijn, met inbegrip van meer of minder strikte bepalingen die een ander niveau van consumentenbescherming moeten waarborgen.

Hoofdstuk II

Consumenteninformatie

Artikel 5

Algemene informatieverplichtingen

1. Voorafgaande aan de sluiting van enige verkoop- of dienstenovereenkomst verstrekt de handelaar de consument de volgende informatie, voor zover die niet al duidelijk is uit de context:
 - a) de voornaamste kenmerken van het product, in de mate waarin zulks gezien het medium en het product passend is;
 - b) het geografische adres en de identiteit van de handelaar, in het bijzonder zijn handelsnaam, en, in voorkomend geval, het geografische adres en de identiteit van de handelaar namens wie hij optreedt;
 - c) de prijs, inclusief belastingen, of, als het om een soort product gaat waarvan de prijs redelijkerwijs niet vooraf kan worden berekend, de manier waarop de prijs wordt berekend, en, in voorkomend geval, alle extra vracht-, leverings- of portokosten of, indien deze kosten redelijkerwijs niet vooraf kunnen worden berekend, in ieder geval het feit dat er eventueel dergelijke extra kosten moeten worden betaald;
 - d) de wijze van betaling, levering, uitvoering en het beleid inzake klachtenbehandeling, indien deze afwijken van de vereisten van professionele toewijding;
 - e) het bestaan van een recht van herroeping, indien van toepassing;
 - f) het bestaan en de voorwaarden van klantenservice en handelsgaranties, voor zover van toepassing;

¹² PB L 280 van 29.10.1994, blz. 83.

¹³ PB L 158 van 23.6.1990, blz. 59.

¹⁴ PB L 376 van 27.12.2006, blz. 36.

¹⁵ PB L 178 van 17.7.2000, blz. 1.

- g) de duur van de overeenkomst, indien van toepassing, of, wanneer de overeenkomst van onbepaalde duur is, de voorwaarden voor het beëindigen van de overeenkomst;
 - h) de minimumduur van de verplichtingen van de consument uit hoofde van de overeenkomst, voor zover van toepassing;
 - i) het bestaan en de voorwaarden van aanbetalings of andere financiële waarborgen die de consument op verzoek van de handelaar moet betalen of bieden.
2. Bij een openbare verkoop bij opbod kan de in lid 1, onder b), bedoelde informatie vervangen worden door het geografische adres en de identiteit van de veilingmeester.
 3. De in lid 1 bedoelde informatie vormt een integrerend onderdeel van de verkoop- of dienstenovereenkomst.

Artikel 6

Niet-verstrekking van informatie

1. Wanneer de handelaar niet voldaan heeft aan de informatievoorschriften betreffende extra kosten zoals bedoeld in artikel 5, lid 1, onder c), is de consument niet verplicht deze extra kosten te betalen.
2. Onverminderd artikel 7, lid 2, en de artikelen 13 en 42, worden de gevolgen van een inbreuk op artikel 5 vastgesteld overeenkomstig het toepasselijke nationale recht. De lidstaten zorgen ervoor dat hun nationale wettelijke bepalingen inzake verbintenissenrecht voorzien in effectieve rechtsmiddelen voor inbreuken op artikel 5.

Artikel 7

Specifieke informatievoorschriften voor tussenpersonen

1. Voorafgaande aan de sluiting van de overeenkomst deelt de tussenpersoon de consument mee dat hij optreedt namens een andere consument, en dat de overeenkomst niet beschouwd dient te worden als een overeenkomst tussen een consument en een handelaar, maar als een overeenkomst tussen twee consumenten, en dus buiten de werkingssfeer van deze richtlijn valt.
2. Een tussenpersoon die niet aan de onder lid 1 bedoelde verplichting voldoet, wordt geacht de overeenkomst op eigen naam te hebben gesloten.
3. Dit artikel is niet van toepassing op openbare verkopen bij opbod.

Hoofdstuk III

Consumenteninformatie en herroepingsrecht voor op afstand en buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten

Artikel 8 Toepassingsgebied

Dit hoofdstuk is van toepassing op op afstand en buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten.

Artikel 9 Informatievoorschriften voor op afstand en buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten

Bij op afstand of buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten verstrekt de handelaar de volgende informatie, die een integrerend onderdeel vormt van de overeenkomst:

- a) de in de artikelen 5 en 7 bedoelde informatie, en in afwijking van artikel 5, lid 1, onder d), in alle gevallen de wijze van betaling, levering en uitvoering;
- b) wanneer een recht van herroeping bestaat, de voorwaarden en procedures voor de uitoefening van dat recht, overeenkomstig bijlage I;
- c) wanneer dat verschilt van zijn persoonlijke geografische adres, het geografische adres van de bedrijfsruimten van de handelaar (en indien van toepassing dat van de handelaar namens wie hij optreedt), waaraan de consument eventuele klachten kan richten;
- d) het eventuele bestaan van gedragscodes, en hoe die geraadpleegd kunnen worden;
- e) het bestaan van een regeling voor minnelijke schikking van eventuele geschillen, voor zover van toepassing;
- f) dat de overeenkomst wordt gesloten met een handelaar en dat de consument derhalve de door deze richtlijn geboden bescherming geniet.

Artikel 10 Formele vereisten voor buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten

1. Bij buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten wordt de in artikel 9 genoemde informatie op het bestelformulier verstrekt, in duidelijke en begrijpelijke taal en in goed leesbare vorm. Het bestelformulier omvat verder ook het standaardformulier voor herroeping zoals aangegeven in bijlage I, deel B.
2. Een buiten verkooppunten gesloten overeenkomst is alleen geldig wanneer de consument een bestelformulier ondertekent en wanneer hij, wanneer het geen formulier op papier betreft, een kopie van het formulier op een andere duurzame drager ontvangt.
3. De lidstaten leggen geen andere formele vereisten op dan die in de leden 1 en 2.

Artikel 11
Formele vereisten voor overeenkomsten op afstand

1. Bij overeenkomsten op afstand wordt de in artikel 9, onder a), genoemde informatie vóór de sluiting van de overeenkomst aan de consument verstrekt of beschikbaar gemaakt, in duidelijke en begrijpelijke taal en in leesbare vorm, op een wijze die passend is voor de gebruikte techniek voor communicatie op afstand.
2. Wanneer de handelaar de consument opbelt met het oogmerk een overeenkomst op afstand te sluiten, geeft hij aan het begin van het telefoongesprek met de consument zijn identiteit en het commerciële doel van het gesprek aan.
3. Wanneer de overeenkomst gesloten wordt door middel van een medium dat maar weinig ruimte of tijd biedt voor het tonen van de informatie, vertrekt de handelaar ten minste de informatie betreffende de voornaamste kenmerken van het product en de totale prijs, zoals bedoeld in de artikelen 5, lid 1, onder a) en c), via dat medium voordat de overeenkomst gesloten wordt. De overige in de artikelen 5 en 7 bedoelde informatie wordt door de handelaar op passende wijze aan de consument verstrekt, overeenkomstig lid 1.
4. De consument ontvangt een bevestiging van alle in artikel 9, onder a) tot en met f) bedoelde informatie, op een duurzame drager, binnen een redelijke periode na sluiting van een overeenkomst op afstand, en uiterlijk bij de levering van de goederen of wanneer de verrichting van de dienst begint, tenzij die informatie al vóór de sluiting van de overeenkomst op afstand op een duurzame drager aan de consument is verstrekt.
5. De lidstaten leggen geen andere formele vereisten op dan die in de leden 1 tot en met 4.

Artikel 12
Duur en begin van de herroepingstermijn

1. De consument beschikt over een termijn van veertien dagen om de overeenkomst op afstand of de buiten verkoopruimten gesloten overeenkomst zonder opgave van redenen te herroepen.
2. Bij een buiten verkoopruimten gesloten overeenkomst begint de herroepingstermijn op de dag waarop de consument het bestelformulier ondertekent, of, wanneer het bestelformulier niet van papier is, wanneer de consument een kopie van het bestelformulier op een andere duurzame drager ontvangt.

Bij een overeenkomst op afstand betreffende de verkoop of goederen begint de herroepingstermijn op de dag waarop de consument of een door de consument aangewezen derde partij, die niet de vervoerder is, de goederen daadwerkelijk in ontvangst neemt.

Bij een overeenkomst op afstand voor de verlening van diensten begint de herroepingstermijn op de dag van de sluiting van de overeenkomst.
3. De in lid 1 bedoelde termijn wordt in acht genomen wanneer de consument de mededeling betreffende de uitoefening van het herroepingsrecht verzendt voordat die termijn is verlopen.

4. De lidstaten verbieden de partijen niet hun verplichtingen uit hoofde van de overeenkomst na te komen gedurende de herroepingstermijn.

Artikel 13

Weglating van informatie over het herroepingsrecht

Wanneer de handelaar de consument niet de ingevolge artikel 9, onder b), artikel 10, lid 1, en artikel 11, lid 4, verplichte informatie over het herroepingsrecht heeft verstrekt, loopt de herroepingstermijn af drie maanden nadat de handelaar volledig aan zijn andere contractuele verplichtingen heeft voldaan.

Artikel 14

Uitoefening van het herroepingsrecht

1. De consument stelt de handelaar op een duurzame drager op de hoogte van zijn beslissing de overeenkomst te herroepen, hetzij in een tot de handelaar gerichte verklaring in eigen woorden, hetzij met gebruikmaking van het standaardformulier voor herroeping zoals aangegeven in bijlage I, deel B.

De lidstaten leggen geen andere formele vereisten op met betrekking tot dit standaardformulier voor herroeping.

2. Bij overeenkomsten op afstand die op internet worden gesloten, kan de handelaar, naast de in lid 1 bedoelde mogelijkheden, de consument de mogelijkheid bieden het standaardformulier voor herroeping in te vullen en toe te zenden via de website van de handelaar. In dat geval stuurt de handelaar de consument onverwijld per e-mail een bevestiging van de ontvangst van de herroeping.

Artikel 15

Gevolgen van herroeping

Door de uitoefening van het herroepingsrecht zijn de partijen niet langer verplicht:

- a) de op afstand of buiten verkooppunten gesloten overeenkomst uit te voeren, of
- b) een overeenkomst buiten verkooppunten te sluiten, in het geval de consument een aanbod heeft gedaan.

Artikel 16

Verplichtingen van de handelaar bij herroeping

1. De handelaar vergoedt alle van de consument ontvangen betalingen binnen dertig dagen na ontvangst van het bericht van herroeping.
2. Bij verkoopovereenkomsten kan de handelaar wachten met terugbetaling totdat hij alle goederen heeft teruggekregen of teruggehaald, of totdat de consument heeft aangetoond dat hij de goederen heeft teruggezonden, al naar gelang welk tijdstip eerder valt.

Artikel 17
Verplichtingen van de consument bij herroeping

1. Bij verkoopovereenkomsten waar de consument de goederen daadwerkelijk in ontvangst heeft genomen, of wanneer die op zijn verzoek aan een derde partij zijn overgedragen, vóór het einde van de herroepingstermijn, zendt de consument de goederen terug of overhandigt die aan de handelaar of aan een persoon die door de handelaar gemachtigd is om de goederen in ontvangst te nemen, binnen veertien dagen na de dag waarop hij de herroeping aan de handelaar heeft medegedeeld, tenzij de handelaar aangeboden heeft de goederen zelf af te halen.

De consument draagt alleen de directe kosten van het retourneren van de goederen, tenzij de handelaar ermee instemt deze kosten voor zijn rekening te nemen.

2. De consument is alleen aansprakelijk voor de waardevermindering van de goederen die het gevolg is van hanteren of gebruik dat verder ging dan nodig was om de aard en het functioneren van de goederen te controleren. Hij is niet aansprakelijk voor waardevermindering wanneer de handelaar heeft nagelaten om overeenkomstig artikel 9, onder b), informatie over het herroepingsrecht te verstrekken. Voor dienstenovereenkomsten waarvoor een herroepingsrecht geldt, draagt de consument geen kosten voor diensten die geheel of ten dele tijdens de herroepingstermijn zijn verleend.

Artikel 18
Gevolgen van de uitoefening van het herroepingsrecht op aanvullende overeenkomsten

1. Onverminderd artikel 15 van Richtlijn 2008/48/EG worden, wanneer de consument gebruik maakt van zijn recht van herroeping van een overeenkomstig de artikelen 12 tot en met 17 op afstand of buiten verkoopruimten gesloten overeenkomst, alle eventuele aanvullende overeenkomsten automatisch eveneens beëindigd, zonder kosten voor de consument.
2. De lidstaten stellen uitvoeringsbepalingen voor de beëindiging van dergelijke overeenkomsten vast.

Artikel 19
Uitzonderingen op het herroepingsrecht

1. Met betrekking tot overeenkomsten op afstand is het herroepingsrecht niet van toepassing op:
 - a) diensten waarvan de uitvoering is begonnen, met uitdrukkelijke voorafgaande instemming van de consument, vóór het einde van de in artikel 12 bedoelde periode van veertien dagen;
 - b) de levering van goederen of diensten waarvan de prijs gebonden is aan schommelingen op de financiële markt waarop de handelaar geen invloed heeft;
 - c) de levering van goederen die zijn vervaardigd volgens specificaties van de consument, of die duidelijk voor een specifieke persoon bestemd zijn, of die snel bederven of aflopen;

- d) De levering van wijn waarvan de prijs is overeengekomen bij de sluiting van de koopovereenkomst, maar waarvan de levering alleen kan plaatsvinden na de in artikel 22, lid 1, bedoelde termijn, en waarvan de feitelijke waarde afhankelijk is van schommelingen van de markt waarop de handelaar geen invloed heeft;
 - e) de levering van verzegelde audio- en video-opnamen en computerprogrammatuur waarvan de verzegeling door de consument is verbroken;
 - f) de levering van kranten en tijdschriften;
 - g) diensten van kansspelen en loterijen;
 - h) overeenkomsten die zijn gesloten bij een verkoop bij opbod.
2. Wat buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten betreft, is het herroepingsrecht niet van toepassing op:
- a) overeenkomsten betreffende de levering van levensmiddelen, dranken of andere goederen die bestemd zijn voor dagelijkse huishoudelijke consumptie, die door de consument van tevoren worden geselecteerd door middel van communicatie op afstand, en die fysiek bij de woning of arbeidsplaats van de consument worden afgeleverd door een handelaar die dergelijke goederen gewoonlijk in zijn eigen bedrijfsruimten verkoopt;
 - b) overeenkomsten waarbij de consument, met het oog op onmiddellijke reactie op een noodgeval, de handelaar verzocht heeft om de overeenkomst onmiddellijk uit te voeren; wanneer echter de handelaar bij die gelegenheid aanvullende diensten verleent of goederen verkoopt die niet strikt noodzakelijk zijn om het hoofd te bieden aan het noodgeval van de consument, is het herroepingsrecht van toepassing op deze aanvullende diensten of goederen;
 - c) overeenkomsten waarbij de consument de handelaar door middel van communicatie op afstand expliciet verzocht heeft hem thuis te bezoeken om daar reparaties of onderhoud te verrichten; wanneer echter de handelaar bij die gelegenheid aanvullende diensten verleent waarom de consument niet expliciet heeft gevraagd, of goederen levert die niet strikt noodzakelijk zijn voor het verrichten van de reparaties of het onderhoud, is het herroepingsrecht van toepassing op die aanvullende diensten of goederen.
3. De partijen kunnen overeenkomen de leden 1 en 2 niet toe te passen.

Artikel 20

Uitgesloten op afstand en buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten

1. De artikelen 8 tot en met 19 gelden niet voor op afstand en buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten:
- a) voor de verkoop van onroerende goederen, alsmede overeenkomsten betreffende andere rechten op onroerende goederen, met uitzondering van verhuur en werkzaamheden met betrekking tot onroerende goederen;
 - b) die worden gesloten door middel van distributieautomaten of geautomatiseerde handelsruimten;

- c) die worden gesloten met telecommunicatie-exploitanten via openbare telefoons voor dat doel;
 - d) voor de levering van levensmiddelen of dranken door een handelaar die frequente en regelmatige rondes maakt in de omgeving van zijn bedrijfsruimten.
2. De artikelen 8 tot en met 19 zijn niet van toepassing op buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten met betrekking tot:
- a) verzekeringen;
 - b) financiële diensten waarvan de prijs afhangt van schommelingen van de financiële markten waarop de handelaar geen invloed heeft en die kunnen plaatsvinden tijdens de herroepingstermijn, zoals bepaald in artikel 6, lid 2, onder a), van Richtlijn 2002/65/EG¹⁶ ;
 - c) kredieten die binnen de werkingssfeer van Richtlijn 2008/48/EG vallen.
3. De artikelen 8 tot en met 19 zijn niet van toepassing op overeenkomsten op afstand voor de levering van logies, vervoer, het restaurantbedrijf en vrijetijdsbesteding, voor wat betreft overeenkomsten waarin een bepaalde datum of periode van uitvoering is voorzien.

Hoofdstuk IV

Andere consumentenrechten met betrekking tot verkoopovereenkomsten

Artikel 21

Toepassingsgebied

1. Dit hoofdstuk is van toepassing op verkoopovereenkomsten. Onverminderd artikel 24, lid 5, dat betrekking heeft op "gemengde" overeenkomsten die zowel goederen als diensten betreffen, is dit hoofdstuk allen van toepassing op goederen.
2. Dit hoofdstuk is ook van toepassing op overeenkomsten voor de levering van goederen die nog vervaardigd of geproduceerd moeten worden.
3. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op de reserveonderdelen die een handelaar monteert bij het verhelpen van een gebrek aan overeenstemming door reparatie zoals bedoeld in artikel 26.
4. De lidstaten kunnen besluiten dit hoofdstuk niet toe te passen op de verkoop van tweedehands goederen bij openbare verkopen bij opbod.

Artikel 22

Levering

1. Tenzij de partijen anders zijn overeengekomen, levert de handelaar de goederen door deze fysiek over te dragen aan de consument of aan een door de consument aangewezen derde partij, die niet de vervoerder is, binnen ten hoogste dertig dagen na de dag van de sluiting van de overeenkomst.

¹⁶ PB L 271 van 9.10.2002, blz. 16.

2. Wanneer de handelaar niet voldaan heeft aan zijn verplichtingen inzake levering, heeft de consument recht op vergoeding van alle betaalde bedragen binnen zeven dagen na de uiterlijke datum van levering zoals bepaald in lid 1.

Artikel 23
Risico-overdracht

1. Het risico van verlies of beschadiging van de goederen gaat over op de consument zodra hij of een door hem aangewezen derde partij, die niet de vervoerder is, de goederen daadwerkelijk in bezit heeft gekregen.
2. Wanneer de consument of een door hem aangewezen derde partij, die niet de vervoerder is, nagelaten heeft redelijke stappen te nemen om de goederen daadwerkelijk in bezit te krijgen, gaat het in lid 1 bedoelde risico over op de consument op het door de partijen overeengekomen tijdstip van levering.

Artikel 24
Overeenstemming met de overeenkomst

1. De handelaar levert de goederen in overeenstemming met de verkoopovereenkomst.
2. De geleverde goederen worden geacht in overeenstemming met de overeenkomst te zijn als ze voldoen aan de volgende voorwaarden:
 - a) ze zijn in overeenstemming met de door de handelaar gegeven beschrijving ervan, en bezitten de eigenschappen van de goederen die de handelaar aan de consument als monster of als model heeft getoond;
 - b) ze zijn geschikt voor elk bijzonder door de consument gewenst gebruik dat deze aan de handelaar bij het sluiten van de overeenkomst heeft medegedeeld en dat de handelaar heeft aanvaard;
 - c) ze zijn geschikt voor het gebruik waarvoor goederen van dezelfde soort gewoonlijk dienen, of
 - d) ze bieden de kwaliteit en prestaties die voor goederen van dezelfde soort normaal zijn en die de consument redelijkerwijs mag verwachten, gelet op de aard van de goederen en op de eventuele door de handelaar, de producent of diens vertegenwoordiger - met name in reclame of etikettering - publiekelijk gedane mededelingen over de bijzondere kenmerken ervan.
3. In de zin van dit artikel kan er geen sprake zijn van gebrek aan overeenstemming wanneer het gebrek op het tijdstip van sluiting van de overeenkomst de consument bekend was of redelijkerwijs bekend had moeten zijn, of wanneer het gebrek zijn oorsprong heeft in door de consument geleverde grondstoffen.
4. De handelaar is niet gebonden door de in lid 2, onder d), bedoelde publiekelijk gedane mededelingen indien hij kan aantonen dat een van de volgende omstandigheden bestond:
 - a) de mededeling in kwestie was hem niet bekend en kon hem redelijkerwijs niet bekend zijn;
 - b) de mededeling was op het tijdstip van sluiting van de overeenkomst rechtgezet;

- c) de beslissing tot aankoop van de goederen kon niet door deze mededeling beïnvloed zijn.
5. Elk gebrek aan overeenstemming dat het gevolg is van een niet-correcte installatie van de geleverde goederen wordt beschouwd als niet-conformiteit van de goederen zelf, indien de installatie deel uitmaakt van de verkoopovereenkomst en de goederen door de handelaar of onder diens verantwoordelijkheid werden geïnstalleerd. Hetzelfde geldt als voor montage door de consument bestemde goederen door de consument zijn geïnstalleerd en de verkeerde installatie een gevolg is van fouten of onduidelijkheden in de montagehandleiding.

Artikel 25

Wettelijke rechten – Aansprakelijkheid voor gebrek aan overeenstemming

De handelaar is jegens de consument aansprakelijk voor elk gebrek aan overeenstemming dat bestaat op het moment dat het risico overgaat op de consument.

Artikel 26

Rechtsmiddelen bij gebrek aan overeenstemming

1. Zoals bepaald in de leden 2 tot en met 5 heeft de consument wanneer de goederen niet in overeenstemming zijn met de overeenkomst recht op:
 - a) reparatie of vervanging om het gebrek aan overeenstemming te verhelpen,
 - b) verlaging van de prijs,
 - c) ontbinding van de overeenkomst.
2. De handelaar verhelpt het gebrek aan overeenstemming door hetzij reparatie of vervanging, naar zijn keuze.
3. Wanneer de handelaar heeft aangetoond dat het verhelpen van het gebrek aan overeenstemming door reparatie of vervanging onwettig of onmogelijk is, of van de handelaar buitensporige inspanningen zou verlangen, kan de consument kiezen tussen een korting op de prijs of ontbinding van de overeenkomst. De van een handelaar verlangde inspanning is buitensporig wanneer hij daarbij kosten maakt die veel hoger zijn dan die van korting van de prijs of ontbinding van de overeenkomst, rekening houdende met de waarde van de goederen als er geen gebrek aan overeenstemming zou zijn en met het belang van het gebrek aan overeenstemming.

De consument kan de overeenkomst alleen opzeggen als het gebrek aan overeenstemming van meer dan geringe aard is.
4. De consument kan gebruik maken van een van de in lid 1 genoemde mogelijkheden wanneer een van de volgende situaties bestaat:
 - a) de handelaar heeft impliciet of expliciet geweigerd het gebrek aan overeenstemming te verhelpen;
 - b) de handelaar heeft het gebrek aan overeenstemming niet binnen een redelijke termijn verholpen;
 - c) de handelaar heeft geprobeerd het gebrek aan overeenstemming te verhelpen, maar heeft daarbij de consument aanzienlijke overlast bezorgd;

- d) hetzelfde gebrek heeft zich binnen een korte periode meerdere malen voorgedaan.
5. Bij de beoordeling van de vragen of er sprake is van aanzienlijke overlast voor de consument en hoeveel tijd de handelaar redelijkerwijs nodig zou hebben om de goederen in overeenstemming te brengen, wordt rekening gehouden met de aard van de goederen en het doel waarvoor de consument de goederen heeft aangeschaft, zoals bepaald in artikel 24, lid 2, onder b).

Artikel 27

Kosten en schadevergoeding

1. De consument heeft er recht op dat de goederen in overeenstemming worden gebracht zonder dat dat voor hem kosten met zich brengt.
2. Onverminderd de bepalingen van dit hoofdstuk kan de consument schadevergoeding eisen voor verlies of schade dat of die niet overeenkomstig artikel 26 in orde is gebracht.

Artikel 28

Termijnen en bewijslast

1. De handelaar is aansprakelijk krachtens artikel 25 wanneer het gebrek aan overeenstemming zich manifesteert binnen een termijn van twee jaar nadat het risico is overgegaan op de consument.
2. Wanneer de handelaar het gebrek aan overeenstemming heeft verholpen door de goederen te vervangen, is hij krachtens artikel 25 aansprakelijk wanneer het gebrek aan overeenstemming zich manifesteert binnen een termijn van twee jaar nadat de consument of een door de consument aangewezen derde partij de vervangende goederen daadwerkelijk in bezit heeft gekregen.
3. Bij tweedehands goederen kunnen de handelaar en de consument een kortere aansprakelijkheidstermijn overeenkomen, die echter niet korter dan één jaar mag zijn.
4. Om zijn rechten uit hoofde van artikel 25 gebruik te kunnen maken, dient de consument de handelaar op de hoogte te stellen van het gebrek aan overeenstemming binnen twee maanden na de datum waarop hij dat gebrek aan overeenstemming heeft geconstateerd.
5. Manifesteert zich een gebrek aan overeenstemming binnen een termijn van zes maanden vanaf het tijdstip dat het risico is overgegaan op de consument, dan geldt tot bewijs van het tegendeel het vermoeden dat dit gebrek op dat tijdstip al bestond, tenzij dit vermoeden onverenigbaar is met de aard van de goederen of met de aard van het gebrek aan overeenstemming.

Artikel 29

Handelsgaranties

1. Een handelsgarantie is bindend voor de garant, onder de in het garantiebewijs aangegeven voorwaarden. Als er geen garantiebewijs is verstrekt, is de

handelsgarantie bindend onder de voorwaarden als aangegeven in de reclame betreffende de handelsgarantie.

2. Het garantiebewijs dient in duidelijke en begrijpelijke taal te zijn opgesteld en goed leesbaar te zijn. Hierbij gaat het om:
 - a) de wettelijke rechten van de consument, zoals bepaald in artikel 26, en een duidelijke verklaring dat de handelsgarantie die rechten onverlet laat,
 - b) de inhoud van de handelsgarantie en de voorwaarden voor het indienen van claims, met name de duur en het geografische toepassingsgebied van de garantie en naam en adres van de garant,
 - c) onverminderd de artikelen 32 en 35 en bijlage III, punt 1, onder j), een verklaring, voor zover van toepassing, dat de handelsgarantie niet kan worden overgedragen bij doorverkoop.
3. Wanneer de consument daarom verzoekt, stelt de handelaar de garantie ter beschikking op een duurzame drager.
4. Niet-naleving van lid 2 of lid 3 is niet van invloed op de geldigheid van de garantie.

Hoofdstuk V

Consumentenrechten met betrekking tot bedingen in overeenkomsten

Artikel 30

Toepassingsgebied

1. Dit hoofdstuk is van toepassing op bedingen in overeenkomsten die van te voren door de handelaar of een derde partij zijn opgesteld en waarmee de consument heeft ingestemd zonder invloed op de inhoud te hebben, met name wanneer dergelijke bedingen in overeenkomsten onderdeel zijn van een vooraf opgestelde standaardovereenkomst.
2. Het feit dat de consument de mogelijkheid had om de inhoud van bepaalde aspecten van een van de voorwaarden van de overeenkomst, of een specifieke voorwaarde, te beïnvloeden, staat niet in de weg aan toepassing van dit hoofdstuk op andere bedingen die deel uitmaken van diezelfde overeenkomst.
3. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op bedingen in overeenkomsten die dwingende wettelijke of regelgevende bepalingen weerspiegelen die in overeenstemming zijn met het Gemeenschapsrecht en met de bepalingen of beginselen van internationale verdragen waarbij de Gemeenschap of de lidstaten partij zijn.

Artikel 31

Voorschriften betreffende de transparantie van bedingen in overeenkomsten

1. Bedingen in overeenkomsten dienen in duidelijke en begrijpelijke taal opgesteld en goed leesbaar te zijn.
2. Bedingen van overeenkomst worden aan de consument ter beschikking gesteld op een zodanige wijze dat hij daadwerkelijk in staat is zich daarvan op de hoogte te

stellen voordat de overeenkomst gesloten wordt, met inachtneming van het gebruikte communicatiemiddel.

3. De handelaar vraagt de consument uitdrukkelijk of deze instemt met eventuele aanvullende betalingen naast de overeengekomen betaling voor het onderwerp van de eigenlijke contractuele verplichting van de handelaar. Wanneer de handelaar niet de uitdrukkelijke toestemming van de consument heeft verkregen, maar ervan uitgaat dat de consument die heeft gegeven omdat deze geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid bepaalde default-opties, en daarmee de aanvullende betalingen, af te wijzen, heeft de consument recht op vergoeding van deze betalingen.
4. De lidstaten leggen geen aanvullende eisen op met betrekking tot de wijze waarop de bedingen in overeenkomsten gepresenteerd, geformuleerd of ter beschikking van de consument gesteld worden.

Artikel 32 *Algemene beginselen*

1. Wanneer een beding in een overeenkomst niet in bijlage II of III is opgenomen, zorgen de lidstaten ervoor dat het als oneerlijk wordt beschouwd indien het, in strijd met de goede trouw, het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de partijen aanzienlijk verstoort ten nadele van de consument.
2. Onverminderd de artikelen 34 en 38 worden voor de beoordeling van het oneerlijke karakter van een beding in een overeenkomst alle omstandigheden rond de sluiting van de overeenkomst, alsmede alle andere bedingen van de overeenkomst of van een andere overeenkomst waarvan deze afhankelijk is, op het moment waarop de overeenkomst is gesloten in aanmerking genomen, rekening houdende met de aard van de producten waarop de overeenkomst betrekking heeft. Bij de beoordeling van het (on)eerlijke karakter van een voorwaarde in een overeenkomst houdt de bevoegde nationale autoriteit ook rekening met de wijze waarop de handelaar de overeenkomst heeft opgesteld en aan de consument heeft medegedeeld, in het licht van artikel 31.
3. De leden 1 en 2 zijn niet van toepassing op de beoordeling van het eigenlijke onderwerp van de overeenkomst of op de redelijkheid van de aangegeven betaling voor de vervulling van de centrale contractuele verplichting van de handelaar, op voorwaarde dat de handelaar volledig voldaan heeft aan artikel 31.

Artikel 33 *Bewijslast*

Wanneer de handelaar beweert dat een beding in een overeenkomst het voorwerp is geweest van afzonderlijke onderhandeling, is het aan hem om dit te bewijzen.

Artikel 34 *Bedingen die onder alle omstandigheden als oneerlijk beschouwd worden*

De lidstaten zorgen ervoor dat de in de lijst in bijlage II opgenomen bedingen in overeenkomsten onder alle omstandigheden als oneerlijk beschouwd worden. Deze lijst van

bedingen in overeenkomsten is van toepassing in alle lidstaten en mag alleen worden gewijzigd zoals aangegeven in artikel 39, lid 2, en artikel 40.

Artikel 35

Bedingen die verondersteld worden oneerlijk te zijn

De lidstaten zorgen ervoor dat de in de lijst in punt 1 van bijlage III opgenomen bedingen in overeenkomsten als oneerlijk beschouwd worden tenzij de handelaar aantoont dat dergelijke bedingen eerlijk zijn in de zin van artikel 32. Deze lijst van bedingen in overeenkomsten is van toepassing in alle lidstaten en mag alleen worden gewijzigd zoals aangegeven in artikel 39, lid 2, en artikel 40.

Artikel 36

Interpretatie van bedingen

1. In geval van twijfel over de betekenis van een beding prevaleert de voor de consument gunstigste interpretatie.
2. Dit artikel is niet van toepassing in het kader van de in artikel 38, lid 2, bedoelde procedures.

Artikel 37

Effecten van oneerlijke bedingen in overeenkomsten

Oneerlijke bedingen in overeenkomsten zijn niet bindend voor de consument. Een overeenkomst blijft echter bindend voor de partijen wanneer die van kracht kan blijven zonder de oneerlijke bedingen.

Artikel 38

Toezicht op de naleving in verband met oneerlijke bedingen in overeenkomsten

1. De lidstaten zien erop toe dat er, in het belang van de consumenten en van de concurrerende handelaren, doeltreffende en geschikte middelen bestaan om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en handelaren.
2. Met name moet het mogelijk zijn dat personen of organisaties die volgens de nationale wetgeving een legitiem belang hebben bij het beschermen van consumenten, een beroep kunnen doen op rechtbanken of administratieve instanties om te oordelen of bepaalde contractuele bedingen die zijn opgesteld voor algemeen gebruik oneerlijk zijn.
3. De lidstaten zorgen ervoor dat de rechtbanken of bevoegde administratieve instanties beschikken over passende en doeltreffende middelen om te verhinderen dat handelaren verder gebruik te maken van bedingen die als oneerlijk zijn beoordeeld.
4. De lidstaten zorgen ervoor dat de in de leden 2 en 3 bedoelde gerechtelijke stappen afzonderlijk of gezamenlijk kunnen worden ondernomen, afhankelijk van de nationale procedures, tegen verschillende handelaren in dezelfde economische sector of hun verenigingen die gebruik maken dan wel het gebruik aanbevelen van dezelfde of gelijksoortige algemene bedingen.

Artikel 39
Herziening van de bedingen in de bijlagen II en III

1. De lidstaten stellen de Commissie op de hoogte van de bedingen die als oneerlijk zijn beoordeeld door de bevoegde nationale instanties en die zij relevant achten met het oog op aanpassing van deze richtlijn, zoals voorzien in lid 2.
2. In het licht van de uit hoofde van lid 1 ontvangen kennisgevingen past de Commissie de bijlagen II en III aan. Maatregelen met betrekking tot aanpassing van niet-essentiële elementen van deze richtlijn worden aangenomen volgens de regelgevende procedure met toetsing zoals bedoeld in artikel 40, lid 2.

Hoofdstuk VI

Algemene bepalingen

Artikel 40
Het comité

1. De Commissie wordt bijgestaan door het Comité voor oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (hierna "het comité" genoemd).
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, zijn artikel 5 bis, lid 1 tot en met 4, en artikel 7 van Besluit 1999/468/EG¹⁷ van toepassing, met inachtneming van artikel 8 van dat besluit.

Artikel 41
Handhaving

1. De lidstaten zorgen ervoor dat passende en doeltreffende middelen beschikbaar zijn om de bepalingen van deze richtlijn te doen naleven.
2. De in lid 1 bedoelde middelen omvatten bepalingen volgens welke een of meer van onderstaande, naar nationaal recht bepaalde instanties, zich overeenkomstig het nationale recht tot de bevoegde rechterlijke of administratieve instanties kunnen wenden om de nationale bepalingen ter uitvoering van deze richtlijn te doen toepassen:
 - a) overheidsinstanties of de vertegenwoordigers ervan;
 - b) consumentenorganisaties die een rechtmatig belang hebben bij de bescherming van de consument;
 - c) beroepsorganisaties die een rechtmatig belang hebben bij een optreden in rechte.

¹⁷ PB L 184 van 17.7.1999, blz. 23. Beschikking gewijzigd bij Beschikking 2006/512/EG (PB L 200 van 22.7.2006, blz. 11).

Artikel 42
Sancties

1. De lidstaten stellen de regels vast inzake de sancties die van toepassing zijn op inbreuken op de krachtens deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen en treffen alle nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat zij worden toegepast. De sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.
2. De lidstaten stellen de Commissie uiterlijk op de in artikel 46 genoemde datum van deze bepalingen in kennis en delen haar onmiddellijk alle latere wijzigingen van die bepalingen mee.

Artikel 43
Dwingend karakter van de richtlijn

Wanneer het recht dat op de overeenkomst van toepassing is het recht van een lidstaat is, kunnen consumenten geen afstand doen van de rechten die zij uit hoofde van deze richtlijn genieten.

Artikel 44
Informatieverstrekking

De lidstaten nemen passende maatregelen om de consumenten op de hoogte te brengen van de nationale bepalingen die met het oog op de omzetting van deze richtlijn zijn vastgesteld en moedigen, waar passend, handelaren en houders van een gedragscode aan om de consumenten over hun rechten in te lichten.

Artikel 45
Niet-gevraagde leveringen

Consumenten zijn niet verplicht enige vergoeding te betalen in gevallen van ongevroegde levering van een product zoals verboden door artikel 5, lid 5, en punt 29 van bijlage I van Richtlijn 2005/29/EC. Het feit dat een consument niet reageert op een dergelijke ongevroegde levering betekent niet dat hij met de levering instemt.

Artikel 46
Omzetting

1. De lidstaten stellen uiterlijk op [achttien maanden na de inwerkingtreding ervan] de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen vast om aan deze richtlijn te voldoen en maken deze bekend. Zij delen de Commissie de tekst van die bepalingen onverwijld mede, alsmede een tabel ter weergave van het verband tussen die bepalingen en deze richtlijn.

Zij passen deze bepalingen toe met ingang van [twee jaar na de inwerkingtreding van de richtlijn].

Wanneer de lidstaten die bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen zelf of bij de officiële bekendmaking daarvan naar deze richtlijn verwezen. De regels voor de verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.

2. De lidstaten delen de Commissie de tekst van de belangrijkste bepalingen van intern recht mee die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

Hoofdstuk VII **Slotbepalingen**

Artikel 47 *Intrekkingsbepalingen*

De Richtlijnen 85/577/EEG 93/13/EEG en 97/7/EG, en Richtlijn 1999/44/EG zoals gewijzigd bij de in bijlage IV genoemde richtlijnen, worden ingetrokken.

Verwijzingen naar de ingetrokken richtlijnen worden beschouwd als verwijzingen naar deze richtlijn, volgens de transponeringstabel in bijlage V.

Artikel 48 *Herziening*

De Commissie evalueert deze richtlijn en brengt uiterlijk op [vijf jaar na de in artikel 46, lid 1, genoemde datum] verslag uit aan het Europees Parlement en de Raad.

Zo nodig doet zij voorstellen om de richtlijn aan de ontwikkelingen op dit terrein aan te passen. De Commissie kan inlichtingen bij de lidstaten vragen.

Artikel 49 *Inwerkingtreding*

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 50 *Adressaten*

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement
De voorzitter

Voor de Raad
De voorzitter

BIJLAGE I
INFORMATIE BETREFFENDE DE UITOEFENING VAN HET RECHT VAN
HERROEPING

A. Informatie die bij het herroepingsformulier gevoegd moet worden

1. Naam, geografisch adres en e-mailadres van de handelaar aan wie het herroepingsformulier gezonden moet worden.
2. Een verklaring dat de consument het recht heeft de overeenkomst te herroepen, en dat hij van dit recht gebruik kan maken door onderstaand herroepingsformulier in te vullen en op een duurzame drager aan de in lid 1 bedoelde handelaar te zenden:
 - a) voor buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten: binnen een periode van veertien dagen nadat hij het bestelformulier heeft ondertekend;
 - b) voor verkoopovereenkomsten op afstand: binnen een periode van veertien dagen nadat de consument of een door de consument aangewezen derde partij, die niet de vervoerder is, de goederen daadwerkelijk in ontvangst heeft genomen;
 - c) voor op afstand gesloten dienstenovereenkomsten:
 - binnen een periode van veertien dagen na de sluiting van de overeenkomst, wanneer de consument er van te voren niet uitdrukkelijk mee heeft ingestemd dat de uitvoering van de overeenkomst kan beginnen vóór het einde van deze periode van veertien dagen;
 - binnen een periode die eindigt zodra de uitvoering van de overeenkomst begint, wanneer de consument er van te voren uitdrukkelijk mee heeft ingestemd dat de uitvoering van de overeenkomst kan beginnen vóór het einde van deze periode van veertien dagen.
3. Voor alle verkoopovereenkomsten: een verklaring waarin de consument geïnformeerd wordt over de termijnen en modaliteiten voor het retourneren van de goederen aan de handelaar en over de voorwaarden voor vergoeding overeenkomstig artikel 16 en artikel 17, lid 2.
4. Voor op overeenkomsten op afstand die op internet zijn gesloten: een verklaring dat de consument het standaardherroepingsformulier elektronisch kan invullen en inzenden op de website van de handelaar, en dat hij zo snel mogelijk van de handelaar per e-mail een bevestiging van de ontvangst van de herroeping zal ontvangen.
5. Een verklaring dat de consument het in deel B aangegeven herroepingsformulier kan gebruiken.

B. Model van een herroepingsformulier

(dit formulier alleen invullen en inzenden als u de overeenkomst wilt herroepen)

- Aan:
- Ik/Wij* deel/delen* u hierbij mede dat ik/wij* onze overeenkomst betreffende de verkoop van de volgende goederen/levering van de volgende dienst* herroep/herroepen*
- Besteld op*/Ontvangen op*

- Naam/Namen consument(en)
- Adres consument(en)
- Handtekening van consument(en) (alleen wanneer dit formulier op papier wordt ingediend)
- Datum

*Doorhalen wat niet van toepassing is.

BIJLAGE II

BEDINGEN IN OVEREENKOMSTEN DIE ONDER ALLE OMSTANDIGHEDEN ALS ONEERLIJK WORDEN BESCHOUWD

Bedingen in overeenkomsten die een of meer van de volgende bedoelingen of feitelijke gevolgen hebben, worden onder alle omstandigheden als oneerlijk beschouwd:

- a) het uitsluiten of beperken van de wettelijke aansprakelijkheid van de handelaar bij overlijden of lichamelijk letsel van de consument door het toedoen of nalaten van die handelaar;
- b) het beperken van de verplichting van de handelaar om de verbintenissen na te komen die door zijn gevolmachtigden zijn aangegaan, of het laten afhangen van diens verbintenissen van het voldoen aan een bijzondere voorwaarde waarvan de verwezenlijking uitsluitend van de wil van de handelaar afhangt;
- c) het uitsluiten of beperken van het recht van de consument om juridische stappen te nemen of van enig ander rechtsmiddel gebruik te maken, met name door de consument te verplichten om eventuele geschillen uitsluitend voor te leggen aan een niet onder een wettelijke regeling vallend scheidsgerecht;
- d) het beperken van de bewijsmiddelen waarover de consument kan beschikken, of het opleggen aan de consument van een bewijslast die volgens het geldende recht op de handelaar zou moeten rusten;
- e) het toekennen aan de handelaar van het recht te bepalen of de geleverde goederen of de dienst in overeenstemming zijn met de overeenkomst, of van het exclusieve recht om de bedingen van de overeenkomst te interpreteren.

BIJLAGE III

BEDINGEN IN OVEREENKOMSTEN DIE VERONDERSTELD WORDEN ONEERLIJK TE ZIJN

1. Bedingen in overeenkomsten die een of meer van de volgende bedoelingen of feitelijke gevolgen hebben, worden verondersteld oneerlijk te zijn:
 - a) uitsluiting of beperking van de wettelijke rechten van de consument ten aanzien van de handelaar of een andere partij in geval van volledige of gedeeltelijke wanprestatie of gebrekkige uitvoering door de handelaar van een van diens contractuele verplichtingen, met inbegrip van de mogelijkheid voor de consument om een schuld jegens de handelaar te compenseren met een schuldvordering jegens deze;
 - b) de mogelijkheid voor de handelaar om door de consument betaalde bedragen te behouden wanneer deze afziet van het sluiten of uitvoeren van de overeenkomst, zonder dat erin is voorzien dat de consument een gelijkwaardig bedrag aan schadevergoeding mag verlangen van de handelaar wanneer die zich terugtrekt;
 - c) het opleggen van schadevergoedingen aan een consumenten die zijn verbintenissen niet nakomt die buiten verhouding staan tot de door de handelaar geleden schade;
 - d) de mogelijkheid voor de handelaar om de overeenkomst naar believen op te zeggen, terwijl de consument niet dat recht heeft;
 - e) de mogelijkheid voor de handelaar om een overeenkomst van onbepaalde duur zonder redelijke opzeggingstermijn eenzijdig op te zeggen, zonder dat de consument ernstig in gebreke is gebleven;
 - f) automatische verlenging van een overeenkomst van bepaalde duur bij ontbreken van tegengestelde kennisgeving van de consument, waarbij de consument verplicht wordt om lang voor het einde van de overeenkomst te kennen te geven dat hij geen verlenging wenst;
 - g) de mogelijkheid voor de handelaar om de met de consument bij de sluiting van de overeenkomst overeengekomen prijs te verhogen, zonder dat de consument het recht heeft de overeenkomst op te zeggen;
 - h) de verplichting voor de consument om al zijn verbintenissen na te komen, ook wanneer de handelaar dat niet heeft gedaan;
 - i) de mogelijkheid voor de handelaar om zijn verplichtingen uit hoofde van de overeenkomst aan derden over te dragen zonder instemming van de consument;
 - j) beperking van het recht van de consument om de goederen door te verkopen, door de overdraagbaarheid van door de handelaar verstrekte handelsgaranties te beperken;
 - k) de mogelijkheid voor de handelaar om eenzijdig de bedingen van de overeenkomst te wijzigen, met inbegrip van de kenmerken van het product of de dienst;
 - l) de mogelijkheid van eenzijdige wijziging van de bedingen van de overeenkomst die op een duurzame drager aan de consument zijn

medegedeeld, door middel van online-bedingen waarmee de consument niet heeft ingestemd.

2. Punt 1, onder e), is niet van toepassing op bedingen waarbij de leverancier van financiële diensten zich het recht voorbehoudt om eenzijdig en zonder opzegtermijn een eind te maken aan een overeenkomst van onbepaalde duur, mits de leverancier verplicht is de andere contracterende partij(en) hiervan onmiddellijk op de hoogte te stellen.
3. Punt 1, onder g), is niet van toepassing op:
 - a) transacties met betrekking tot effecten, financiële instrumenten en andere producten of diensten waarvan de prijs verband houdt met de fluctuaties van een beurskoers of een beursindex dan wel financiële marktkoersen waar de handelaar geen invloed op heeft;
 - b) overeenkomsten voor de aankoop of verkoop van vreemde valuta, reischeques of internationale in deviezen opgestelde postmandaten;
 - c) bedingen van prijsindexering, voor zover deze wettig zijn en de wijze waarop de prijs wordt aangepast hierin expliciet beschreven is.
4. Punt 1, onder k), is niet van toepassing op:
 - a) bedingen waarbij de leverancier van financiële diensten zich het recht voorbehoudt de door of aan de consument te betalen rentevoet of het bedrag van alle andere op de financiële diensten betrekking hebbende lasten bij geldige reden zonder opzegtermijn te wijzigen, mits de leverancier verplicht is dit zo spoedig mogelijk ter kennis te brengen van de andere contracterende partij(en) en deze vrij is (zijn) onmiddellijk de overeenkomst op te zeggen;
 - b) transacties met betrekking tot effecten, financiële instrumenten en andere producten of diensten waarvan de prijs verband houdt met de fluctuaties van een beurskoers of een beursindex dan wel financiële marktkoersen waar de handelaar geen invloed op heeft;
 - c) overeenkomsten voor de aankoop of verkoop van vreemde valuta, reischeques of internationale in deviezen opgestelde postmandaten;
 - d) bedingen waarbij de handelaar zich het recht voorbehoudt om eenzijdig de voorwaarden van een overeenkomst van onbepaalde duur te wijzigen, mits hij verplicht is dit zo spoedig mogelijk ter kennis te brengen van de consument en deze vrij is de overeenkomst op te zeggen.

BIJLAGE IV

Ingetrokken richtlijnen met overzicht van de achtereenvolgende wijzigingen ervan (als bedoeld in artikel 47)

- Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten PB L 372 van 31.12.1985, blz. 31.
- Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten PB L 95 van 21.4.1993, blz. 29.
- Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad PB L 144 van 4.6.1997, blz. 19.
- Richtlijn 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad PB L 271 van 9.10.2002, blz. 16.
- Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad PB L 149 van 11.6.2005, blz. 29.
- Richtlijn 2007/64/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 november 2007 PB L 319 van 5.12.2007, blz. 1.
- Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad PB L 171 van 7.7.1999, blz. 12.

BIJLAGE V

TRANSPONERINGSTABEL

Oude nummering van Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten.	Oude nummering van Richtlijn 1993/13/EG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1997/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1999/44/EG betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen	Nieuwe nummering in deze richtlijn
Artikel 1 ¹⁸				
	Artikel 1, lid 1 ¹⁹			
	Artikel 1, lid 2 (vervangen)			Artikel 30, lid 3
		Artikel 1 ²⁰		
			Artikel 1, lid 1 ²¹	
			Artikel 1, lid 2, onder a) (vervangen)	Artikel 2, punt 1
			Artikel 1, lid 2, punt b) ²²	Artikel 2, punt 4
				Artikel 21, lid 3
			Artikel 1, lid 2, onder c)	Artikel 2, punt 2

¹⁸ In hoofdzaak vervangen door de artikelen 3 en 8, te lezen in samenhang met artikel 2, punt 8.

¹⁹ In hoofdzaak vervangen door artikel 1.

²⁰ In hoofdzaak vervangen door artikel 1.

²¹ In hoofdzaak vervangen door artikel 1.

²² In hoofdzaak gewijzigd door artikel 21, lid 4.

Oude nummering van Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten.	Oude nummering van Richtlijn 1993/13/EG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1997/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1999/44/EG betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen	Nieuwe nummering in deze richtlijn
			Artikel 1, lid 2, onder d)	Artikel 2, punt 18
			Artikel 1, lid 2, onder e) (vervangen)	Artikel 2, punt 19
			Artikel 1, lid 2, onder f)	Geschrapt
			Artikel 1, lid 3 (vervangen)	Artikel 21, lid 4
			Artikel 1, lid 4	Artikel 21, lid 2
Artikel 2 (vervangen)				Artikel 2, punt 1
				Artikel 2, punt 2
	Artikel 2, punt a)			Geschrapt
	Artikel 2, punt b) (vervangen)			Artikel 2, punt 1
	Artikel 2, punt c) (vervangen)			Artikel 2, punt 2
		Artikel 2, lid 1 (vervangen)		Artikel 2, punt 6
		Artikel 2, lid 2 (vervangen)		Artikel 2, punt 1

Oude nummering van Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten.	Oude nummering van Richtlijn 1993/13/EG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1997/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1999/44/EG betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen	Nieuwe nummering in deze richtlijn
		Artikel 2, lid 3 (vervangen)		Artikel 2, punt 2
		Artikel 2, lid 4, eerste zin (vervangen)		Artikel 2, punt 7
		Artikel 2, lid 4, tweede zin		Geschrapd
		Artikel 2, lid 5		Geschrapd
			Artikel 2, lid 1	Artikel 24, lid 1
				Artikel 22
			Artikel 2, lid 2	Artikel 24, lid 2
			Artikel 2, lid 3	Artikel 24, lid 3
			Artikel 2, lid 4	Artikel 24, lid 4
			Artikel 2, lid 5	Artikel 24, lid 5
Artikel 3, lid 1				Geschrapd

Oude nummering van Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten.	Oude nummering van Richtlijn 1993/13/EG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1997/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1999/44/EG betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen	Nieuwe nummering in deze richtlijn
Artikel 3, lid 2, onder a) (vervangen)				Artikel 20, lid 1, onder a)
Artikel 3, lid 2, onder b) (vervangen)				Artikel 20, lid 1, onder d)
Artikel 3, lid 2, onder c) (vervangen)				Artikel 12, lid 2
Artikel 3, lid 2, onder d)				Artikel 20, lid 2, onder a)
Artikel 3, lid 2, onder e)				Artikel 20, lid 2, onder b)
Artikel 3, lid 3 ²³				
	Artikel 3, lid 1			Artikel 32, lid 1²⁴
	Artikel 3, lid 2, eerste alinea (vervangen)			Artikel 30, lid 1

²³ In hoofdzaak vervangen door de artikelen 3 en 8, te lezen in samenhang met artikel 2, punt 8.

²⁴ Te lezen in samenhang met artikel 30, lid 1.

Oude nummering van Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten.	Oude nummering van Richtlijn 1993/13/EG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1997/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1999/44/EG betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen	Nieuwe nummering in deze richtlijn
	Artikel 3, lid 2, tweede alinea			Artikel 30, lid 2
	Artikel 3, lid 2, derde alinea			Artikel 33
	Artikel 3, lid 3 (vervangen)			Artikel 34
				Artikel 35
		Artikel 3, lid 1, eerste streepje (vervangen)		Artikel 3, lid 2
		Artikel 3, lid 1, tweede streepje		Artikel 20, lid 1, onder b)
		Artikel 3, lid 1, derde streepje (vervangen)		Artikel 20, lid 1, onder c)
		Artikel 3, lid 1, vierde streepje (vervangen)		Artikel 20, lid 1, onder a)

Oude nummering van Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten.	Oude nummering van Richtlijn 1993/13/EG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1997/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1999/44/EG betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen	Nieuwe nummering in deze richtlijn
		Artikel 3 ²⁵ , lid 1, vijfde streepje (vervangen)		
		Artikel 3, lid 2, eerste streepje (vervangen)		Artikel 20, lid 1, onder d)
		Artikel 3, lid 2, tweede streepje (vervangen)		Artikel 20, lid 3
			Artikel 3, lid 1 (vervangen)	Artikel 25
				Artikel 23
			Artikel 3, lid 2 (vervangen)	Artikel 26, lid 1
Artikel 4, eerste zin (vervangen)				Artikel 9
Artikel 4, tweede zin (vervangen)				Artikel 10
	Artikel 4, lid 1 (vervangen)			Artikel 32, lid 2

²⁵

Gedeeltelijk vervangen door artikel 19, lid 1, onder h).

Oude nummering van Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten.	Oude nummering van Richtlijn 1993/13/EG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1997/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1999/44/EG betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen	Nieuwe nummering in deze richtlijn
	Artikel 4, lid 2 (vervangen)			Artikel 32, lid 3
		Artikel 4, lid 1, onder a) (vervangen)		Artikel 5, lid 1, onder b)
		Artikel 4, lid 1, onder b) (vervangen)		Artikel 5, lid 1, onder a)
		Artikel 4, lid 1, onder c) (vervangen)		Artikel 5, lid 1, onder c)
		Artikel 4, lid 1, onder d) (vervangen)		Artikel 5, lid 1, onder c)
		Artikel 4, lid 1, onder e) (vervangen)		Artikel 9, lid 1, onder a)
Artikel 5, lid 1 (vervangen)				Artikel 12
				Artikel 14
Artikel 5, lid 2 (vervangen)				Artikel 15
				Artikel 16

Oude nummering van Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten.	Oude nummering van Richtlijn 1993/13/EG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1997/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten	Oude nummering van Richtlijn 1999/44/EG betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen	Nieuwe nummering in deze richtlijn
				Artikel 17
	Artikel 5, eerste zin (vervangen)			Artikel 31
	Artikel 5, tweede en derde zin			Artikel 36
Artikel 6 (vervangen)				Artikel 43
	Artikel 6, lid 1			Artikel 37
	Artikel 6, lid 2			Geschrapt
Artikel 7 ²⁶				
	Artikel 7, lid 1			Artikel 38, lid 1
	Artikel 7, lid 2 (vervangen)			Artikel 38, lid 2

Oude nummering van Verordening (EG) nr. 2006/2004 betreffende samenwerking tussen de nationale instanties die verantwoordelijk zijn voor handhaving van de wetgeving inzake consumentenbescherming	Op te vatten als een verwijzing naar
Tekstparagrafen 2, 6, 8 en 11;	deze richtlijn

²⁶ In hoofdzaak vervangen door de artikelen 16 en 17.

FINANCIEEL MEMORANDUM

1. TITEL VAN HET VOORSTEL:

Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende consumentenrechten

2. ABM / ABB-KADER

Consumentenbeleid

3. BEGROTINGSONDERDELEN

3.1. Begrotingsonderdelen (beleidsuitgaven en bijbehorende uitgaven voor technische en administratieve bijstand (vroegere B.A-onderdelen)) inclusief omschrijving:

XX0101: voor de betaling van de ambtenaren

XX010211: voor de betaling van de comitékosten

3.2. Duur van de actie en van de financiële gevolgen:

Vanaf 2011 (d.w.z. jaar n = 2011), duur niet bepaald

Deze begroting is bedoeld om de kosten te dekken van het toekomstige Comité voor oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, dat volgens de richtlijn zal worden opgericht na de goedkeuring van de richtlijn door het Europees Parlement en de Raad:

1 VTE administrateur om het comitéproces te ondersteunen, à 117 000 euro per administrateur (volgens de specifieke richtsnoeren).

Kosten van de plenaire vergaderingen met één deelnemer voor elk van de 27 lidstaten. Drie geplande vergaderingen per jaar, à 20 000 euro per vergadering. De feitelijke kosten en de frequentie van deze vergaderingen kunnen, afhankelijk van de uiteindelijke vorm van de richtlijn na goedkeuring door de Raad en het Parlement en de vereiste comitéstructuren, bijgesteld worden.

3.3. Begrotingskenmerken:

Be-grotings-onderdeel	Soort uitgave		Nieuw	Bijdrage EVA	Bijdragen kandidaat-lidstaten	Rubriek financiële vooruit-zichten
XX 0101	Verplicht	Niet-gesplitste kredieten ²⁷	NEE	NEE	NEE	5
XX 010211	Niet-verplicht	Niet-gesplitste kredieten ²⁸	NEE	NEE	NEE	5

²⁷ Niet-gesplitste kredieten.

²⁸ Niet-gesplitste kredieten.

4. OVERZICHT VAN DE MIDDELEN

4.1. Financiële middelen

4.1.1. Overzicht van de vastleggingskredieten (VK) en betalingskredieten (BK)

in miljoen euro (tot op 3 decimalen)

Soort uitgave	Punt nr.		Jaar n (2011)	n + 1 (2012)	n + 2 (2013)	n + 3 (2014)	n + 4 (2015)	n + 5 e.v. (2016 e.v.)	Totaal
---------------	----------	--	------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	---------------------------------	--------

Beleidsuitgaven²⁹

Vastleggingskredieten (VK)	8.1.	a							
Betalingskredieten (BK)		b							

Administratieve uitgaven binnen het referentiebedrag³⁰

Technische & administratieve bijstand (NGK)	8.2.4.	c							
---	--------	---	--	--	--	--	--	--	--

TOTAAL REFERENTIEBEDRAG

Vastleggingskredieten		a+c							
Betalingskredieten		b+c							

Administratieve uitgaven die niet in het referentiebedrag zijn begrepen³¹

Personeelsuitgaven en aanverwante uitgaven (NGK)	8.2.5.	d	0,117	0,117	0,117	0,117	0,117	0,117	0,702
Andere niet in het referentiebedrag begrepen administratieve uitgaven (NGK)	8.2.6.	e	0,060	0,060	0,060	0,060	0,060	0,060	0,360

Totale indicatieve kosten van de maatregel

TOTAAL VK inclusief personeelsuitgaven		a+c +d+ e	0,177	0,177	0,177	0,177	0,177	0,177	1,062
TOTAAL BK inclusief personeelsuitgaven		b+c +d+ e	0,177	0,177	0,177	0,177	0,177	0,177	1,062

²⁹ Uitgaven die niet onder hoofdstuk xx 01 van de betrokken titel xx vallen.

³⁰ Uitgaven in het kader van artikel xx 01 04 van titel xx.

³¹ Uitgaven in het kader van hoofdstuk xx 01, met uitzondering van de artikelen xx 01 04 of xx 01 05.

Medefinanciering: Niet van toepassing.

Indien het voorstel door lidstaten of uit andere bronnen (geef aan welke) wordt medegefinancierd, geef dan een raming daarvan in de onderstaande tabel (voeg extra rijen toe indien de medefinanciering uit meer dan een bron afkomstig is):

in miljoen euro (tot op 3 decimalen)

Medefinancieringsbron		Jaar n	n + 1	n + 2	n + 3	n + 4	n + 5 e.v.	Totaal
.....	f							
TOTAAL VK inclusief medefinanciering	a+c +d+ e+f							

4.1.2. Compatibiliteit met de financiële programmering

- Het voorstel is verenigbaar met de bestaande financiële programmering.
- Het voorstel vergt herprogrammering van de betrokken rubriek van de financiële vooruitzichten.
- Het voorstel vergt wellicht toepassing van de bepalingen van het Interinstitutioneel Akkoord³² (flexibiliteitsinstrument of herziening van de financiële vooruitzichten).

4.1.3. Financiële gevolgen voor de ontvangsten

- Het voorstel heeft geen financiële gevolgen voor de ontvangsten
- Het voorstel heeft de volgende financiële gevolgen voor de ontvangsten:

in miljoen euro (tot op een decimaal)

Begrotingsonderdeel	Ontvangsten	Vóór de actie [Jaar n-1]	Situatie na de actie							
			[Jaar n]	[n+1]	[n+2]	[n+3]	[n+4]	[n+5] ³³		
	a) <i>Ontvangsten in absolute bedragen</i>									
	b) <i>Wijzigingen van de Δ ontvangsten</i>									

³² Zie de punten 19 en 24 van het Interinstitutioneel Akkoord.

³³ Voeg zo nodig extra kolommen toe (wanneer de duur van de actie langer is dan 6 jaar).

4.2. Personele middelen in voltijdequivalenten (VTE; ambtenaren, tijdelijk en extern personeel) – zie punt 8.2.1.

Jaarlijkse behoeften	Jaar n (2011)	n + 1 (2012)	n + 2 (2013)	n + 3 (2014)	n + 4 (2015)	n + 5 e.v. (2016 e.v.)
Totale personele middelen in VTE	1	1	1	1	1	1

5. KENMERKEN EN DOELSTELLINGEN

5.1. Behoeftte waarin op korte of lange termijn moet worden voorzien

Niet van toepassing.

5.2. Meerwaarde van het communautaire optreden, samenhang van het voorstel met andere financiële instrumenten en mogelijke synergie

Niet van toepassing.

5.3. Doelstellingen, verwachte resultaten en bijbehorende indicatoren van het voorstel in de context van het ABM

Niet van toepassing.

5.4. Wijze van uitvoering (indicatief)

Gecentraliseerd beheer

rechtstreeks door de Commissie

gedelegeerd aan:

uitvoerende agentschappen

door de Gemeenschappen opgerichte organen als bedoeld in artikel 185 van het Financieel Reglement

nationale publiekrechtelijke organen of organen met een openbardienstverleningstaak

Gedeeld of gedecentraliseerd beheer

met lidstaten

met derde landen

Gezamenlijk beheer met internationale organisaties (geef aan welke)

Opmerkingen:

6. TOEZICHT EN EVALUATIE

6.1. Toezichtstelsysteem

De notulen van de vergaderingen van de comités worden regelmatig verspreid onder de lidstaten en de diensten van de Commissie.

6.2. Evaluatie

6.2.1. Evaluatie vooraf

Niet van toepassing.

6.2.2. Naar aanleiding van een tussentijdse evaluatie of evaluatie achteraf genomen maatregelen (ervaring die bij soortgelijke activiteiten in het verleden is opgedaan)

Niet van toepassing.

6.2.3. Voorwaarden en frequentie van toekomstige evaluaties

Na vijf jaar wordt het functioneren van het comité geëvalueerd.

7. FRAUDEBESTRIJDINGSMAATREGELEN

Niet van toepassing.

8. MIDDELEN

8.1. Financiële kosten van de doelstellingen van het voorstel

Vastleggingskredieten, in miljoen euro (tot op 3 decimalen)

(Vermeld de doelstellingen, acties en outputs)	Soort output	Gem. kosten	Jaar n (2011)		Jaar n+1 (2012)		Jaar n+2 (2013)		Jaar n+3 (2014)		Jaar n+4 (2015)		Jaar n+5 e.v. (2016 e.v.)		TOTAAL	
			Aantal	Totale kosten	Aantal	Totale kosten	Aantal	Totale kosten	Aantal	Totale kosten	Aantal	Totale kosten	Aantal	Totale kosten	Aantal	Totale kosten
OPERATIONELE DOELSTELLING NR. 1 ³⁴ ...																
Actie 1: Comité voor oneerlijke bedingen in consumenten-overeenkomsten																
-- Output	N° meetings		3	0,060	3	0,060	3	0,060	3	0,060	3	0,060	3	0,060	18	0,360
- Output 2																
Actie 2...																
- Output 1																
Subtotaal doelstelling 1																
OPERATIONELE DOELSTELLING NR. 2...																

³⁴

Zoals beschreven in punt 5.3.

Actie 1...																
- Output 1																
Subtotaal doelstelling 2																
OPERATIONELE DOELSTELLING NR. n 1																
Subtotaal doelstelling n																
TOTALE KOSTEN																

8.2. Administratieve uitgaven

8.2.1. Aantal en type menselijke hulpbronnen

Soort post		Huidig of extra personeel dat zal worden ingezet voor het beheer van de actie (aantal posten/VTE)					
		Jaar n (2011)	Jaar n+1 (2012)	Jaar n+2 (2013)	Jaar n+3 (2014)	Jaar n+4 (2015)	Jaar n+5 (2016)
Ambtenaren of tijdelijk personeel ³⁵ (XX 01 01)	A*/AD	1	1	1	1	1	1
	B*, C*/AST						
Uit art. XX 01 02 gefinancierd personeel ³⁶							
Uit art. XX 01 04/05 gefinancierd ander personeel ³⁷							
TOTAAL							

8.2.2. Beschrijving van uit de actie voortvloeiende taken

Beheer van het nieuwe comitologiecomité ("Comité voor oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten") dat overeenkomstig artikel 39 van deze richtlijn wordt opgericht en dat zich met de uitvoering van de richtlijn bezighoudt.

Kosten van de plenaire vergaderingen met één deelnemer voor elk van de 27 lidstaten. Drie geplande vergaderingen per jaar, à 20 000 euro per vergadering. De feitelijke kosten en de frequentie van deze vergaderingen kunnen, afhankelijk van de uiteindelijke vorm van de richtlijn na goedkeuring door de Raad en het Parlement, bijgesteld worden.

De behoeften op het administratieve en personele vlak worden gefinancierd uit de toewijzing voor het beheer die het betreffende directoraat-generaal in het kader van de jaarlijkse toewijzingsprocedure ontvangt.

8.2.3. Bronnen van (statutair) personeel

- Posten die momenteel zijn toegewezen aan het beheer van het te vervangen of te verlengen programma
- Posten die al zijn toegewezen in het kader van de JBS/VOB-procedure voor jaar n
- Posten waarom in het kader van de volgende JBS/VOB-procedure zal worden gevraagd
- Bestaande posten binnen de beherende dienst die worden heringedeeld (interne herindeling)
- Posten die voor jaar n nodig zijn maar die in het kader van de JBS/VOB-procedure voor dat jaar nog niet zijn toegewezen

³⁵ Waarvan de kosten NIET door het referentiebedrag worden gedekt.

³⁶ Waarvan de kosten NIET door het referentiebedrag worden gedekt.

³⁷ Waarvan de kosten door het referentiebedrag worden gedekt.

8.2.4. *Andere administratieve uitgaven binnen het referentiebedrag (XX 01 04/05 – Uitgaven voor administratief beheer)*

in miljoen euro (tot op 3 decimalen)

Begrotingsonderdeel (nummer en omschrijving)	Jaar n	Jaar n+1	Jaar n+2	Jaar n+3	Jaar n+4	Jaar n+5 e.v.	TOTAAL
1 Technische en administratieve bijstand (inclusief bijbehorende personeelsuitgaven)							
Uitvoerende agentschappen ³⁸							
Andere technische en administratieve bijstand							
- <i>intra muros</i>							
- <i>extra muros</i>							
Totaal technische en administratieve bijstand							

8.2.5. *Personeelsuitgaven en aanverwante uitgaven die niet in het referentiebedrag zijn begrepen*

in miljoen euro (tot op 3 decimalen)

Soort personeel	Jaar n (2011)	Jaar n+1 (2012)	Jaar n+2 (2013)	Jaar n+3 (2014)	Jaar n+4 (2015)	Jaar n+5 e.v. (2016 e.v.)
Ambtenaren en tijdelijk personeel (XX 01 01)	0,117	0,117	0,117	0,117	0,117	0,117
Uit art. XX 01 02 gefinancierd personeel (hulpfunctionarissen, gedetacheerde nationale deskundigen, personeel op contractbasis, enz.) (vermeld begrotingsonderdeel)						
Totaal personeelsuitgaven en aanverwante uitgaven die NIET in het referentie- bedrag zijn begrepen						

³⁸

Verwijs naar het specifieke financieel memorandum voor de betrokken uitvoerende agentschappen.

Berekening – *Ambtenaren en tijdelijke functionarissen*

Overeenkomstig de BUDG-richtsnoeren is bij de berekening van de kosten uitgegaan van 117 000 euro per personeelslid.

Berekening – *Uit artikel XX 01 02 gefinancierd personeel*

[...]

8.2.6. Andere administratieve uitgaven die niet in het referentiebedrag zijn begrepen

in miljoen euro (tot op 3 decimalen)

	Jaar n (2011)	Jaar n+1 (2012)	Jaar n+2 (2013)	Jaar n+3 (2014)	Jaar n+4 (2015)	Jaar n+5 e.v. (2016 e.v.)	TOTAAL
XX 01 02 11 01 – Dienstreizen							
XX 01 02 11 02 – Conferenties en vergaderingen							
XX 01 02 11 03 – Comités	0,060	0,060	0,060	0,060	0,060	0,060	0,360
XX 01 02 11 04 – Studies en adviezen							
XX 01 02 11 05 - Informatiesystemen							
2 Totaal Andere beheersuitgaven (XX 01 02 11)	0,060	0,060	0,060	0,060	0,060	0,060	0,360
3 Andere uitgaven van administratieve aard (vermeld welke en verwijs naar het begrotingsonderdeel)							
Totale andere administratieve uitgaven die NIET in het referentiebedrag zijn begrepen	0,060	0,060	0,060	0,060	0,060	0,060	0,360

Berekening - *Andere administratieve uitgaven die niet in het referentiebedrag zijn begrepen*

[...]

De behoeften op het administratieve en personele vlak worden gefinancierd uit de toewijzing voor het beheer die het betreffende directoraat-generaal in het kader van de jaarlijkse toewijzingsprocedure ontvangt.